

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчальний центр заочно-дистанційної освіти

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

(освітній рівень)

Галузь знань 07 Управління та адмініструванняСпеціальність 071 Облік і оподаткування

Спеціалізація _____

на тему: «Облік і контроль основних засобів господарських підприємств та організацій на прикладі Комунального некомерційного підприємства «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради»

ДРОА. 013596.01.02.00

Виконав: студент 2 курсу, групи ОАмз-20-1 _____ В.О.Шиндировський
Підпис Ініціали, прізвищеКерівник к.е.н., доцент _____ Л.В. Ємчук
Підпис, дата Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри обліку, аудиту та оподаткування _____ Л.В.Скоробогата
Підпис, дата Ініціали, прізвище

_____ 2021 р.

Хмельницький, 2021

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	5
1 Теоретичні основи обліку і контролю основних засобів господарських підприємств та організацій	8
1.1 Види основних засобів господарських підприємств та організацій, їх класифікація та оцінка.....	8
1.2 Нормативно–правове забезпечення та проблемні питання обліку та контролю основних засобів господарських підприємств та організацій..	14
Висновки до розділу 1.....	21
2. Облік і контроль основних засобів господарських підприємств та організацій на прикладі Комунального некомерційного підприємства «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради.....	23
2.1 Характеристика та економічна оцінка діяльності КНП «ХОГВВ»....	23
2.2 Документальне оформлення наявності та руху основних засобів у КНП «ХОГВВ»	32
2.3 Аналітичний і синтетичний облік основних засобів у КНП «ХОГВВ».....	37
2.4 Комп’ютеризація обліку основних засобів у КНП «ХОГВВ».....	40
2.5 Методика контролю основних засобів у господарських підприємств та організацій.....	48
Висновки до розділу 2.....	53
3 Удосконалення обліку і контролю основних засобів у господарських підприємств та організацій.....	54
3.1 Міжнародний досвід у вітчизняній практиці удосконалення обліку і контролю основних засобів	54
3.2 Сучасні інформаційні технології удосконалення обліку і контролю основних засобів у господарських підприємств та організацій	58
Висновки до розділу 3.....	65
Висновки.....	66
Перелік джерел посилання.....	69
Додаток А Фінансова звітність у КНП «ХОГВВ» за 2019 – 2020 рр.....	76
Додаток Б Кошторис доходів і видатків КНП «ХОГВВ».....	79
Додаток В Звіт про надходження та використання коштів загального фонду КНП «ХОГВВ» за період 2019–2020 рр.....	80
Додаток Г Положення про облікову політику КНП «ХОГВВ».....	85
Додаток Д Форма № 03–1 «Акт прийняття–передачі основних засобів».....	93

					ДРОА.013596.01.02.00			
Зм	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Облік і контроль основних засобів господарських підприємств та організацій на прикладі КНП «ХОГВВ»	Літера	Арк.вш	Арк.внів
Виконав		Шиндировський В.О					4	
Перевірив		Ємчук Л.В.						
Н.контр.								
Затвердив		Скоробогата ЛВ						
								ХНУ, ФЕУ ОАмз-20-1

Додаток Е Форма № 03–3 «Акт про списання основних засобів».....	95
Додаток Ж «Відомість звіту основних засобів».....	97
Додаток З Накладна (вимога) видачі основних засобів зі складу	98
Додаток И Накладній на отримання цінностей чи на акті про прийняття	99
Додаток І Порядок списання матеріальних цінностей з балансу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області.....	100
Додаток Ї Наказ на проведення інвентаризації.....	107
Додаток Й Інвентаризаційний опис КНП «ХОГВВ».....	108
Додаток К Протокол інвентаризаційної комісії	111

ВСТУП

Вкрай важливим та суттєвим об'єктом облікового процесу та показників економічно–фінансової звітності та діяльності закладу виступають основні засоби установи, аналіз яких на основі показників бухгалтерського обліку відображує повну та прозору картину результатів діяльності установи загалом.

Враховуючи важливість достовірності та правильності показників основних засобів, вірна організація їх обліку визначає ефективність бухгалтерської системи в установі. Крім цього, організація бухгалтерського обліку основних засобів вимагає постійного удосконалення та впровадження нових механізмів. Поряд з міжнародною та вітчизняною стандартизацією і регламентацією облікового процесу основних засобів та розкриття інформації в фінансовій звітності, вітчизняними і зарубіжними практичними та тематичними дослідженнями пропонується велика кількість методологічних аспектів удосконалення обліку об'єктів основних засобів.

Метою виконання даної дипломної роботи є підсумування узагальнення, систематизація, висновки та співставлення методичних положень та рекомендацій із обліку основних засобів, правильність відображення фінансово–економічної інформації у звітності підприємства, аналізу та оцінювання ефективного, раціонального та економічно доцільного використання основних засобів, підтвердження достовірності облікових даних закладу.

Об'єктом роботи є організація обліку у господарських підприємствах та організаціях, процес аналізу придбання, доцільне та раціональне використання, порядок списання основних засобів на прикладі закладу Комунального некомерційного підприємства «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради. Дипломна робота складається із 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Предметом дослідження даної роботи є система обліку та контролю основних засобів у Комунальному некомерційному підприємстві «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради.

У першому розділі роботи розкрито економічний зміст, характерні ознаки та класифікація основних засобів, нормативні основи та рекомендації обліку об'єкту дослідження роботи, проаналізовано та підсумовано теоретичну та практичну інформацію, здійснено детальний аналіз чинної нормативної бази та огляд навчальної і спеціальної літератури з обраної теми.

У другому розділі наведено коротку характеристику обраної установи, визначено основні функції обліково–аналітичної служби. Для кількісної оцінки результатів господарської діяльності закладу наведено основні економічні показники його діяльності за два останні роки (2019 та 2020 роки), розкрито методику аналізу основних засобів на основі отриманої фінансово– економічної інформації. Детально розкрито питання організації та методики бухгалтерського обліку основних засобів, а саме: документування, аналітичний та синтетичний облік та порядок відображення показників у фінансовій звітності закладу. Проаналізовано питання використання сучасних комп'ютерних технологій для ведення обліку основних засобів у обраному закладі та можливості інформаційної системи для комп'ютеризації облікових даних.

В третьому розділі роботи розкрито питання удосконалення обліку та контролю основних засобів у господарських підприємствах та організаціях.

У висновках узагальнено та систематизовано організацію обліку основних засобів та відображено шляхи та концептуальні методи для удосконалення обліку основних засобів. Розкрито рівень та якість відповідності практичної організації обліку основних засобів у обраній установі чинним нормам вітчизняної стандартизації і регламентації обліку. Наведено висновки та пропозиції щодо удосконалення обліку основних

засобів у закладі, які впливають із матеріалів даної дипломної роботи. Практичне значення проаналізованих результатів полягає у можливості впровадженні в практичній діяльності закладу з метою покращення ефективності, якості та доцільності операцій із основними засобами.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1 Види основних засобів господарських підприємств і організацій, їх класифікація та оцінка

Станом на сьогодні, враховуючи теперішні умови та бажання нашої країни відовідати міжнародним стандартам обліку, для забезпечення буденої діяльності господарюючих суб'єктів та надання внутрішнім та зовнішнім користувачам максимально точної та правдивої інформації, беруться до уваги проблеми реформування бухгалтерського обліку, особливо це відноситься до господарських підприємств і організацій та бюджетних установ.

Беручи до уваги специфічну особливість функціонування господарських підприємствах та організаціях, проблемні та невирішені питання бухгалтерського обліку основних засобів потребують особливої уваги із сторони вчених та науковців і є однією із найбільш важких у їх практичній діяльності. Методологічною нормою формування у бухгалтерському обліку інформаційних даних про основні засоби та її розкриття у фінансовій звітності господарських підприємствах та організаціях виступає План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 за №892/4185. Більшість вчених науковців оцінюють методику та організацію бухгалтерського обліку основних засобів керуючись наявною чинною нормативною базою.

Господарські підприємства та організації, подібно до інших суб'єктів господарювання, володіють певними особливостями, оскільки діяльність

підприємств відбувається у наступних сферах: послуги у сфері охорони здоров'я, послуги у сфері виготовлення та реалізації продукцій та послуг та інші. Однією із надважливою передумовою високоякісного та своєчасного надання згаданих послуг є забезпеченість господарських підприємств і організацій засобами праці, які становлять окремий та найбільший об'єкт бухгалтерського обліку, встановлених суб'єктів господарювання – це необоротні активи – це сукупність матеріально–речових і нематеріальних цінностей та об'єктів, які належать закладу, основні засоби є складовою необоротних активів. Поняття «основні засоби» має різні трактування, проаналізуємо окремих авторів відповідно до нормативно–правових джерел (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «основні засоби» в економічній літературі у обліку господарських підприємств і організацій [8; 18; 21; 28; 29; 54; 55]

Автор	Визначення
Атамас П. Й. [8, с. 301]	Матеріальні цінності, які використовуються у діяльності установи протягом періоду, що перевищує один рік і поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним зносом
Болюх М. А., Заросило А. П. [18, с. 63], Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М. [21, с. 8]	Необоротні активи, які мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 1000 грн. за одиницю (комплект)
Вагуля І. Д., Левченко З. М. [28]	Необоротні активи, що мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 6000 грн. за одиницю (комплект)
Верига Ю. А., Гладких Т. В., Артюх О. В., Кулявець Н. О., Мілька А. І. [29]	Необоротні активи, що мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 20000 грн. (без ПДВ) за одиницю (комплект)
Лемішовський В. І., Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. [54, с. 29], Шара Є. Ю., Андрієнко О. М., Жидєєва Л. І. [55].	Матеріальні активи, які використовує установа багаторазово і безперервно у ході виконання основних функцій, надання послуг, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить понад 1 рік, вартість яких без податку на додану вартість та інших платежів становить грн. за одиницю.

Проаналізувавши та співставивши різні визначення терміну «основні засоби», варто відмітити, що науковці пояснюють цей термін базуючись на чинну нормативну базу за різні періоди часу.

З ціллю встановлення пристосування нормативно–правого поля регламентації бухгалтерського обліку та звітності до міжнародних стандартів проаналізуємо змістовне наповнення поняття “основні засоби” (табл. 1.2)

Таблиця 1.2 – Визначення основних засобів відповідно до законодавства [3; 4; 7]

Податковий Кодекс України в редакції 21.11.2021 року [7]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких перевищує 20 000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 гривень і поступово зменшується у зв’язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
П(С)БО 7 «Основні засоби» [3]	матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 №291 (редакція від 29.09.2020 року) [4]	Основні засоби призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди об’єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об’єктів інвестиційної нерухомості. До основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби визначені в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»

Визначити вартісну граничну межу та питання щодо віднесення основних засобів за їх групами до інших необоротних матеріальних активів можна за допомогою Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій на відміну від інших нормативних актів, акцент зроблено на матеріальних активах, які призначаються для

використання в господарській діяльності, тобто для цілей оподаткування використовуються лише виробничі основні засоби.

Однак, податкова класифікація основних засобів має дещо інше визначення основних засобів, вводячи як додатковий вартісний критерій. Для цілей ПКУ тільки матеріальний актив вартістю більше 20 000,00 грн може бути основним засобом [7 пп. 14.1.138]. Таким чином, виникає невідповідність, що малоцінні необоротні матеріальні активи для цілей бухгалтерського обліку є основними засобами (рахунок 112), а для цілей ПКУ не є такими. Після зміни вартісного критерію, яка відбулась 23 травня 2020 року із 6 000,00 грн. до 20 000,00 грн. існуючих уже основних засобів, переводити їх до складу малоцінних необоротних матеріальних активів не потрібно, оскільки нові зміни стосуються тільки новопридбаних об'єктів.

Автори та вчені різних науково-методичних робіт пропонують різні ознаки для проведення класифікації основних засобів, при цьому найчастіше виокремлюють від двох до п'яти ознак. Отже, варто підсумувати, що для правильної організації бухгалтерського обліку основних засобів у господарських підприємств та організаціях потрібно брати до уваги наступні характеристики: особливість їх діяльності, величина закладу, використання за цільовим призначенням у господарській діяльності, види основних засобів, закріплення за матеріально-відповідальними особами, нарахування зносу, з огляду на терміни корисного використання тощо.

Таблиця 1.3 – Підходи до класифікації основних засобів у господарських підприємств та організаціях [30]

Автор	Класифікаційні групи
1	2
Атамас П. И.	За характером участі у процесі відтворення - виробничі, тобто задіяні у сфері матеріального виробництва (засоби підсобного сільського господарства, виробничої майстерні тощо); невиробничі (засоби освіти, культури, охорони здоров'я тощо) Належністю - власні й орендовані

Кінець таблиці 1.3

1	2
	За призначенням і характером виконуваних функцій - земельні ділянки, капітальні вкладення на поліпшення земель, будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини й обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, робоча худоба, продуктивна худоба, багаторічні насадження, бібліотечні фонди, музейні цінності, експонати, інші основні засоби
Болюх М. А., Заросило А. П.	За відповідними галузями, які формуються під впливом видів діяльності на основні засоби галузей освіти, науки, культури, охорони здоров'я тощо залежно від використання в діяльності основні засоби поділяють на: такі, що діють; такі, що перебувають у запасі; такі, що не діють за функціональним призначенням - основні та допоміжні за матеріально-речовою формою - матеріальні й нематеріальні
Верига Ю. А., Гладких Т. В., Артюх О. В., Кулявець Н. О, Мілька А. І.	За ступенем використання - діючі (основні засоби, що використовуються в господарській діяльності установ, організацій, недіючі, ті, що перебувають у запасі за належністю - власні та орендовані
Лемішовський В. І.	За технічними характеристиками - земельні ділянки, капітальні вкладення на поліпшення земель, будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини і обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, робоча худоба, продуктивна худоба, багаторічні насадження, бібліотечні фонди, музейні цінності, експонати, інші основні засоби за належністю - власні та орендовані за характером участі у виробничому процесі за ступенем використання - діючі, у резерві недіючі
Мних Є. В.	За приналежністю розрізняють власні та орендовані основні засоби за роллю в процесі обслуговування розрізняють виробничі (активні та пасивні основні засоби, які безпосередньо беруть участь у процесі обслуговування або забезпечують нормальне функціонування бюджетної установи) та невиробничі (будівлі, споруди та інвентар, що підпорядковані житлово-комунальним господарствам, заклади побутового обслуговування, соціальної інфраструктури тощо) основні засоби за характером використання основні засоби розподіляються на працюючі, що в експлуатуються, та непрацюючі, які зберігаються на складі або перебувають у стані консервації
Свірко С. В.	За галузевою належністю - заклади охорони здоров'я, заклади освіти, заклади науки, заклади культури, заклади фізичної культури і спорту, органи законодавчої влади, органи виконавчої влад

На основі запропонованої класифікації можна побудувати наступний висновок щодо розподілу основних засобів у господарських підприємств та організаціях на групи згідно класифікаційних ознак (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Розподіл основних засобів господарських підприємств та організацій на групи згідно класифікаційних ознак [30]

Ознака	Класифікаційні групи
За галузевою належністю	Закладів: охорони здоров'я, освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту; органів: законодавчої влади, виконавчої влади, внутрішнього правопорядку, контролю, національної безпеки; військових формувань
За характером участі у виробничому процесі	Виробничі (використовуються в сфері матеріального виробництва у підсобних господарствах та виробництвах); невиробничі (використовуються закладами охорони здоров'я, освіти, культури, науки тощо)
За приналежністю	Власні та орендовані основні засоби
За виконанням функцій у процесі діяльності	Активні (машини, обладнання, прилади, транспортні засоби, які беруть участь у процесі обслуговування) і пасивні (будинки, споруди, передавальні пристрої та транспортні засоби, які забезпечують нормальне функціонування активних основних засобів)
Залежно від стану використання	Діючі, перебувають у запасі або на консервації; недіючі та непридатні
За технічними характеристиками	Основні засоби: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар; тварини та багаторічні насадження; інші основні засоби. Інші необоротні матеріальні активи включають: музейні фонди; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; білизну, постільні речі, одяг та взуття; природні ресурси; інвентарну тару; необоротні матеріальні активи спеціального призначення; інші необоротні матеріальні активи

Для встановлення точної вартості об'єктів основних засобів використовують оцінку основних засобів, яка виражається їхньою вартістю:

– балансова (залишкова) вартість – різниця між первісною (переоціненою) вартістю основного засобу і сумою його накопиченого зносу;
Первісна вартість – історична (фактична) вартість основних засобів, за якою вони оприбутковані на баланс закладу;

– переоцінена вартість – вартість основних засобів після переоцінки;

– первісна вартість – історична (фактична) вартість активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих, витрачених) для придбання (створення) активів;

– ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку заклад очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією)

Справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату;

Покращення ефективності використання основних засобів має велике значення, оскільки зростання віддачі основних засобів дає змогу збільшити обсяг надання послуг без додаткових поточних та капітальних вкладень. За умов прискорення темпів технічного прогресу підвищення ефективності виробництва все більше залежить від використання наявних у закладі основних засобів. Крім того, основні засоби розглядають як вкладений капітал та повинні обліковуватися за собівартістю, тому їх можна порівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби трактується як ресурс, що знаходиться на балансі установи (статичний баланс).

Таким чином, зробимо висновок, що основні засоби господарських підприємств та організацій оцінюються, у більшості випадків за первісною (придбаною) вартістю.

1.2 Нормативно–правове забезпечення та проблемні питання обліку та контролю основних засобів господарських підприємств та організацій

У зв'язку із переходом на міжнародні стандарти економічно–фінансової звітності у господарських підприємств та організацій України

існує багато питань пов'язаних із необхідністю підвищення та покращення прозорості державних і місцевих фінансів; якості та достовірності обліку, що надає можливість оцінити ефективність та результативність використання коштів; узгодженості показників звітності з міжнародними нормативами; повним та правдивим відображенням усіх фінансових операцій та подій; вимоги до повноти задоволення та забезпечення суспільства в певних видах послуг за обсягом, швидкістю, змістом та якістю. Із введенням адаптивних до міжнародних Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку у господарських підприємства та організацій, відбулися суттєві зміни в методології обліку основних засобів закладів. Оскільки основні засоби – найбільш об'ємна та вартісна частина в балансі господарських підприємства та організацій, їх поточний стан, доцільність використання та списання, оцінка, механізм нарахування амортизації, правильність та доцільність списання із обліку підлягають постійному контролю керівників закладів та різних контролюючих органів та служб.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми обліку й аналізу основних засобів зробили провідні вчені–економісти, як вітчизняні: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, А.П. Грінько, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, В.Г. Лінник, В.Б., Моссаковський, Н.Ф. Огійчук, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Л.М. Янчева, так і зарубіжні: В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, А.Д. Шеремет та інші. Беручи до уваги, що нові методологічні засади обліку основних засобів покликані законодавчо узгодити облік у державному та господарському секторі, питання методології та сучасної практики обліку й аналізу основних засобів у господарських підприємства та організацій, із дотриманням діючого законодавства є особливо актуальними та потребують постійних поглиблених досліджень.

Теперішнє нормативно–правове регулювання обліку в господарських підприємства та організацій України можна уявити у вигляді чотирьохрівневої системи. Зокрема, науковець Свірко С. В. пропонує до

першого рівня віднести законодавчі акти, накази Президента України і постанови Кабінету Міністрів України. Окрему групу регулюючих документів складають Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для господарських підприємств та організацій. Третій рівень повинен включати методичні рекомендації та вказівки, інструкції, коментарі, роз'яснювальні листи Міністерства фінансів, Державного казначейства та інших структур. До останнього рівня можна віднести робочі документи з бухгалтерського обліку самого закладу [10]. Нормативно–законодавча база, якою керуються та дотримуються в своїй діяльності господарські підприємства та організації, досить різна: від загальногосподарських нормативних актів, затверджених Верховною радою України, Кабінетом міністрів України, іншими міністерствами та відомствами, до вузько спеціалізованих, які належать господарським підприємствам та організаціям. Схематично рівні регулювання бухгалтерського обліку у господарських підприємствах та організаціях відображено на рисунку 1.1.

Перший рівень	Законодавчі акти, накази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України
Другий рівень	Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для господарських підприємств та організацій
Третій рівень	Методичні рекомендації та вказівки, інструкції, коментарі, листи Міністерства фінансів, Державного казначейства та інших відомств
Четвертий рівень	Робочі документи та самостійно розроблені документи із бухгалтерського обліку закладу

Рисунок 1.1 – Чотирьохрівнева система регулювання бухгалтерського обліку та звітності у господарських підприємствах та організаціях

Щодо питання законодавчого регулювання обліку основних засобів у господарських підприємствах та організаціях, слід зазначити, що в даному випадку слід керуватися як загальними нормативними положеннями, які стосуються будь-якої ділянки обліку в господарських підприємствах та організаціях, так і спеціальними рекомендаціями, стандартами, що стосуються виключно питань обліку основних засобів у господарських підприємствах та організаціях. У таблиці 1.1 систематизовано основні нормативні документи, які регулюють облік основних засобів у господарських підприємствах та організаціях.

Таблиця 1.1 – Нормативно–правове забезпечення обліку основних засобів у господарських підприємствах та організаціях

Назва нормативно–правового документу	Сфера регулювання
1	2
1. Бюджетний Кодекс України із змінами та доповненнями	Регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів	Застосовуються суб'єктами господарських підприємств та організацій для відображення у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції та необоротні матеріальні активи.
4. Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку	Застосовуються господарськими підприємствами та організаціями при визначенні облікової політики і складанні відповідного розпорядчого документа. Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності суб'єктів бухгалтерського обліку.

5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».	Поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно–правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством.
6. Порядок складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Наказ Міністерства фінансів України	Регламентує порядок заповнення та подання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Зокрема, порядок представлення інформації про основні засоби в звітності бюджетних установ.

Господарські підприємства та організації відповідно до галузевих особливостей, можуть розробляти власні форми та бланки для оформлення господарських операцій із надходження, руху та вибуття основних засобів, однак повинні містити обов'язкові реквізити, визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», та затверджувати їх у розпорядчому документі про організацію бухгалтерського обліку. Також бухгалтери господарських підприємств та організацій у своїй роботі із основними засобами повинні керуватися нормативною базою: План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Типова кореспонденція № 1219; Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Наказ МФУ від 30.09.2003 № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів».

Оцінивши теперішній стан та особливості нормативно–правового забезпечення обліку основних засобів у господарських підприємств та організаціях варто відмітити, що із початком адаптації нормативної бази обліку основних засобів до міжнародних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в господарських підприємств та організаціях, відбулися значні зміни в методології та практиці бухгалтерського обліку, оскільки були прийняті окремі стандарти, методичні вказівки та роз'яснення щодо питань бухгалтерського обліку, оцінки, інвентаризації,

амортизаційної політики основних засобів.

У зв'язку із постійним внесенням змін до нормативно–законодавчих актів, які контролюють облік основних засобів у господарських підприємствах та організаціях потрібно внести та запровадити єдині та досконалі норми та правила ведення бухгалтерського обліку основних засобів з метою правильного відображення вартості основних засобів та сприяння недопущенню зловживань із майном – основним засобом.

Не дивлячись на те, що існують нормативні документи та детально описують методику обліку основних засобів на різних ділянках облікового процесу, однак в них є окремі суперечності, та як наслідок, створюють проблеми у процесі придбання основних засобів та при їх експлуатації та ліквідації (реалізації). За зазначеною на рис. 1.2 первісною вартістю об'єктів основних засобів буде формуватися вартість основних засобів.

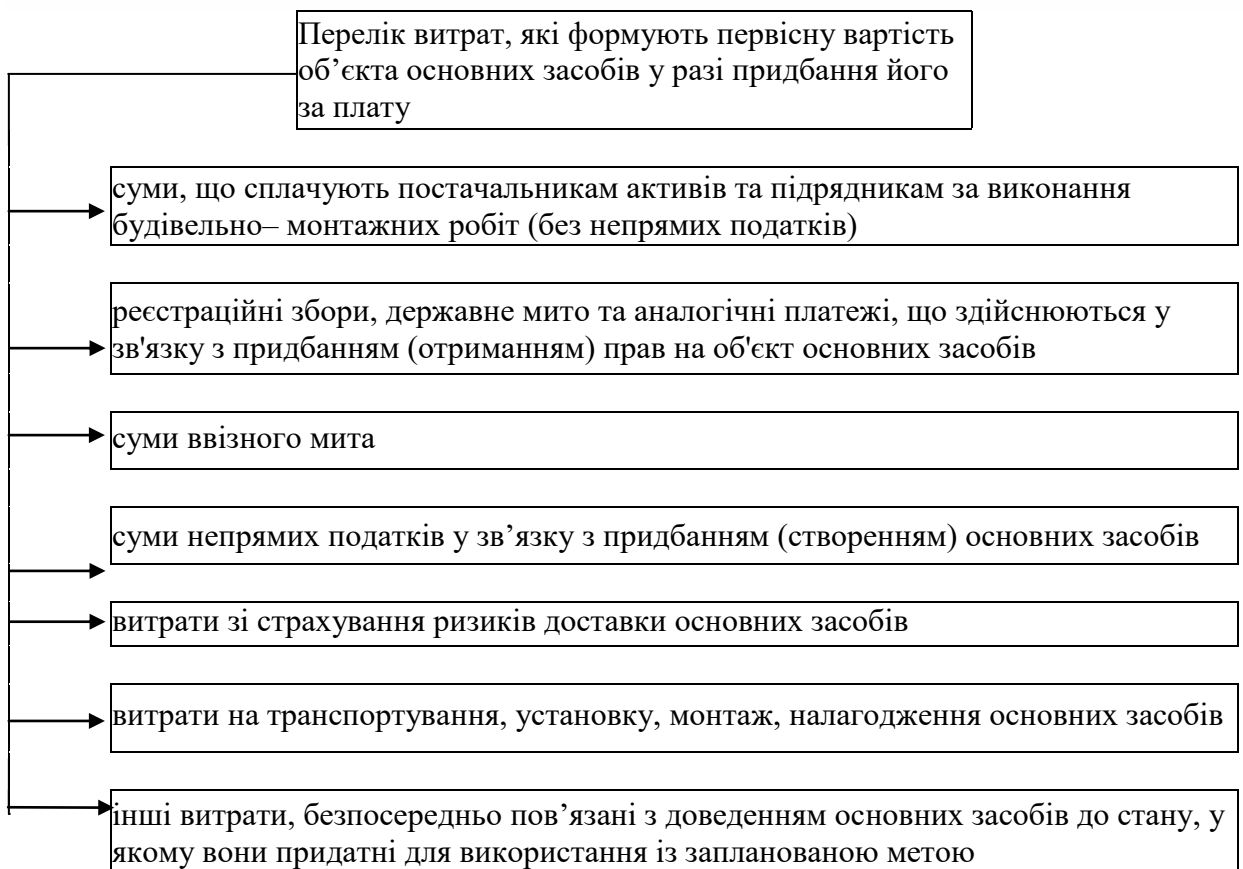

Рисунок 1.2 – Порядок формування первісної вартості об'єкта основних засобів у разі придбання його за плату

Також до основних проблем обліку (рис. 1.3) основних засобів варто віднести:

- різні підходи до визначення терміну основних засобів у фінансовому обліку та системі оподаткування;
- проблема із оцінкою основних засобів;
- проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою та інші.

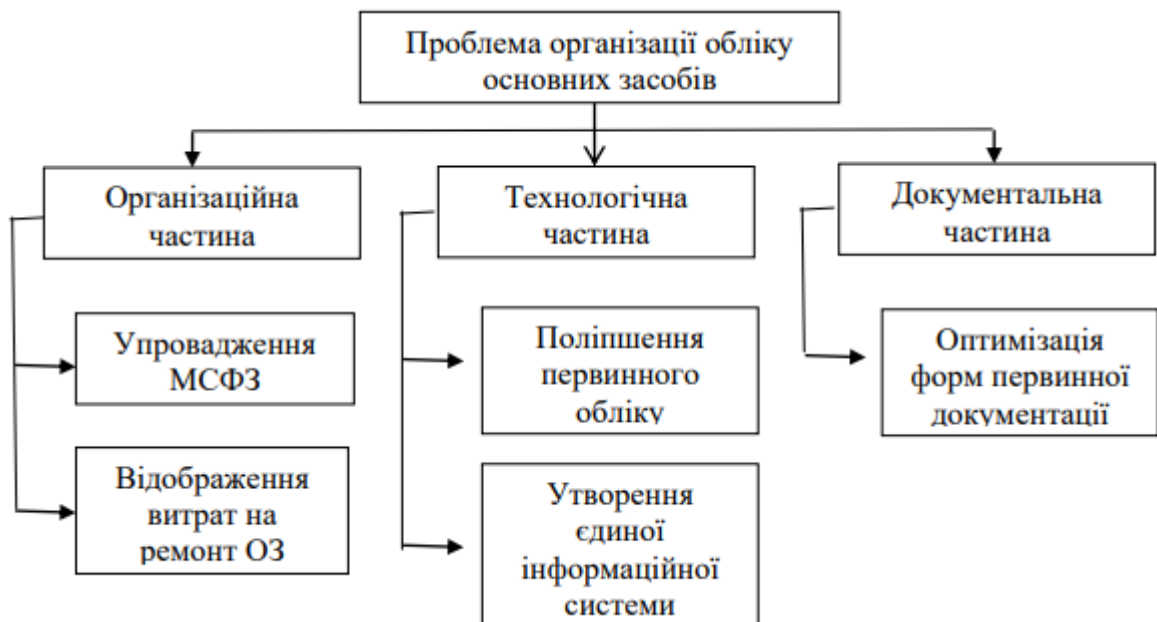

Рисунок 1.3 – Проблеми організації обліку основних засобів у господарських підприємств та організаціях

Окремою проблемою обліку основних засобів є їхня складність оцінки, оскільки потрібно обрати вартість, за якою будемо об'єкт оприбутковувати. Враховуючи норми П(С)БО 7 «Основні засоби» заклади можуть використовувати види оцінки основних засобів: за первісною або за справедливою вартістю. Більш правильним методом буде відображення основного засобу за первісною вартістю, оскільки вартість складається із фактичних витрат на виробництво, реалізацію та придбання об'єкту.

Проте, при оцінці об'єкту основного засобу в умовах інфляції застосування первісної вартості приводить до негативних наслідків, оскільки за умови незмінення ціни, потенціал основного засобу не залишається незмінним, тому що скорочується термін корисного використання та об'єкт стає морально застарілим. На підставі цього, зробимо висновок, що основні засоби, які придбані у різний період та мають однакові характеристики, матимуть різну вартість. Вирішенням цієї проблеми не може бути навіть проведення щорічних переоцінок основних засобів незалежними експертами, оскільки послуги оцінки основних засобів експертам коштує значні кошти.

Також проблемним та невизначеним питанням залишається порядок правильності визначення ліквідаційної вартості об'єкту основного засобу, оскільки згідно рекомендацій потрібно здійснити прогнозування на велику кількість років вперед, до закінчення корисного використання об'єкту основного засобу, при такій методиці вкрай важко прогнозувати кінцеву вартість основного засобу, тому у багатьох господарських підприємствах та організаціях зазначається у Положенні про облікову політику, що ліквідаційна вартість для об'єктів основних засобів не визначається. Таким чином, сума, яка потребує перенесенню на витрати закладу шляхом амортизації, визначається на рівні первісної вартості основних засобів, але це не відповідає вимогам національного стандарту бухгалтерського обліку.

Отже, необхідно і надалі вдосконалювати теоретичні та практичні норми, щоб вони відповідали міжнародному рівні та стандартам, варто створити єдину правову систему, яка не буде суперечити іншим законодавчим актам та методичним роз'ясненням для організації обліку основних засобів для господарських підприємств та організацій.

Висновки до розділу 1

В процесі написання теоретичної частини дипломної роботи, розглянуто та досліджено:

1 Визначення основних засобів господарських підприємств та організацій відповідно до чинного законодавства;

2 Тракткування сутності основних засобів господарських підприємств та організацій шляхом аналізу і узагальнення різних думок вітчизняних та зарубіжних науковців;

3 Висвітлено найголовніші проблеми обліку і контролю основних засобів господарських підприємств та організацій.

4 Проаналізовано нормативно–правове забезпечення обліку і контролю основних засобів у господарських підприємств та організацій.

Результати даного дослідження дають підстави стверджувати, що бухгалтерський облік основних засобів відіграє значну роль в забезпеченні ефективного функціонування господарських підприємств та організацій.

2 ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ КОМУНАЛЬНОГО НЕКОМЕРЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ГОСПІТАЛЬ ВЕТЕАНІВ ВІЙНИ» ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

2.1 Характеристика та економічна оцінка діяльності КНП «ХОГВВ».

КНП «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради (КНП «ХОГВВ») розташований в Хмельницькому районі, с. Ружичанка. Заклад розташований на землі Розсошанської об'єднаної територіальної громади на умовах постійного користування земельною ділянкою і перебуває в управлінні Хмельницької обласної ради.

Рішенням сесії Хмельницької обласної ради від 07.04.2015 року перейменовано Хмельницький обласний госпіталь інвалідів Великої Вітчизняної війни в Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни (відповідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 2014 року № 1020 «Про внесення змін до Переліку закладів охорони здоров'я»). Заклад охорони здоров'я Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни було реорганізовано у комунальне некомерційне підприємство «Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни» Хмельницької обласної ради з жовтня 2019 року.

Головною метою КНП «ХОГВВ» є найбільш повне задоволення потреб населення у висококваліфікованій медичній допомозі, в забезпеченні гарантованості і доступності її всім контингентам ветеранів війни області, обумовлених законодавством, в ефективному використанні кадрових, матеріальних, фінансових ресурсів.

При виконанні основних завдань КНП «ХОГВВ» підзвітний і підконтрольний Органу управління майном, а в межах галузевих повноважень – Департаменту охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації. Госпіталь є багатопрофільною спеціалізованою медичною установою для стаціонарного лікування громадян України.

КНП «ХОГВВ» здійснює облік виконання кошторису за робочим Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

КНП «ХОГВВ» є одержувачем бюджетних коштів, не має статусу бюджетної установи, але уповноважений розпорядником бюджетних коштів – Хмельницьким Департаментом охорони здоров'я на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету. Госпіталь отримує цільове фінансування із обласного бюджету Хмельницької області для здійснення витрат на комунальні послуги закладу.

Джерела формування основних надходжень:

- плата за послуги від НСЗУ за Програмою медичних гарантій;
- плата від фізичних осіб за платні медичні послуги, які не входять до переліку медичних гарантій;
- плата за оренду майна комунального закладу;
- надходження від реалізації майна;
- благодійні внески, гранти та дарунки;
- кошти для виконання окремих доручень за цільовим спрямуванням.

Бухгалтерський облік виконання кошторису здійснюється КНП «ХОГВВ» в розрізі джерел фінансування.

Внутрішня звітність (меморіальні ордери, накопичувальні відомості тощо) формується окремо щодо кожного джерела фінансування згідно Положення про бухгалтерський облік.

Усі меморіальні ордери підлягають реєстрації у книзі «Журнал–головна», облік у книзі «Журнал–головна» ведеться по субрахунках.

Аналітичний облік матеріальних цінностей ведеться обліково–розрахунковою частиною у розрізі відповідних джерел фінансування.

Для окремого обліку активів та пасивів, сформованих за рахунок різних джерел фінансування, у плані рахунків бухгалтерського обліку для кожного рахунка запроваджується субрахунок шляхом додавання до номера рахунка відповідного номера джерела фінансування.

Отримані кошти КНП «ХОГВВ» обліковує на реєстраційних рахунках, відкритих в ГУДКСУ у Хмельницькій області у розрізі кодів програмної класифікації видатків для загального фонду та спеціального фонду, також заклад має рахунки у інших державних банках. Нумерація платіжних документів проводиться за наростаючим підсумком.

Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерський баланс КНП «ХОГВВ». Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.

В балансі відображаються ресурси і вимоги на ці ресурси або ж частка участі в них, він служить також індикатором фінансового здоров'я закладу.

Відповідно до загальноприйнятих стандартів обліку, баланс розкриває зміст понять активу і пасиву. Активи установи відображені в балансі як вартість майна і боргових прав, якими розпоряджається і які контролює установа на звітну дату. Пасиви – це зобов'язання установи за позиками і кредиторською заборгованістю або джерела утворення господарських засобів. Перевищення вартості активів над пасивами становить вартість власних активів установи, в тому числі його прибуток.

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан закладу на звітну дату.

При аналізі балансу установи рекомендується використовувати горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності. Горизонтальний аналіз полягає у співставленні фінансових даних установи за 2 періоди у відносному та абсолютному вимірюваннях (Додаток А).

Таблиця 2.1 – Горизонтальний аналіз балансу госпіталю (тис. грн.)

	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення (тис. грн.)	Відносне відхилення (%)
Актив			2020 від 2019	2020 від 2019
1	2	3	4	5
1. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	23,9	28,6	4,7	20%
первісна вартість	23,9	28,6	4,7	20%
незавершені капітальні інвестиції	10 999,0	16 368,7	5 369,7	49%
Основні засоби:	94 421,6	97 664,6	3 243,0	3%
первісна вартість	97 951,3	105 031,8	7 080,5	7%
Знос	(3 529,7)	(7 367,2)	3 837,5	108%
Усього за розділом 1	105 444,5	114 061,9	8 617,4	8%
2. Оборотні активи				
запаси:	6 389,0	8 356,1	1 967,1	31%
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 247,3	1 747,0	499,7	40%
гроші та їх еквіваленти	72,2	5 727,1	5 654,9	7 932%
Усього за розділом 2	7 708,5	15 830,2	8 121,7	205%
Баланс	113 153,0	129 892,1	16 739,1	15%
Пасив				
1. Власний капітал				
додатковий капітал	100 869,6	97 693,2	-3 176,4	-3%
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	915,9	15 673,8	14 757,9	1 711%
Усього за розділом 1	101 785,5	113 367,0	11 581,5	112%

2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	11 302,0	16 368,7	5 066,7	145%
---	----------	----------	---------	------

Кінець таблиці 2.1

3. Поточні зобов'язання				
товари, роботи, послуги	-	156,4	156,4	-
розрахунками з бюджетом	7,8	-	-7,8	-
Розрахунками з оплати праці	57,7	-	-57,7	-
Усього за розділом 3	65,5	156,4	90,9	239%
Баланс	113 153,0	129 892,1	16 739,1	15%

Наведені дані в таблиці дають змогу зробити такі висновки:

1. Загальна сума активів із кожним роком суттєво збільшується, із 2019 року до 2020 збільшувались на суму 8 617,4 тис. грн., що складає 8%. Це збільшення відбулось за рахунок придбання нових основних засобів, які збільшились в 2020 році порівняно з 2019 роком на 7 080,5 тис.грн. Проаналізувавши структуру оборотних активів можна зробити висновок, що оборотні активи збільшились на 8 121,7 тис. грн., збільшення відбулось за рахунок придбання за 2020 рік запасів та суттєвого збільшення грошей та їх еквівалентів у закладі на суму 5 654,9 тис.грн. На протязі двох років існує дебіторська заборгованість, у 2019 році заборгованість складала – 1 247,3 тис. грн., у 2020 році заборгованість складала – 1 747,0 тис. грн. Дебіторська заборгованість наявна у закладі, оскільки Національна служба здоров'я України не вчасно фінансує госпіталь за Програмою медичних гарантій відповідно до наданих послуг лікування пацієнтів.

2. При аналізі пасиву варто зазначити, що зобов'язання даної установи збільшились на суму 16 739,1 тис. грн. Це пояснюється тим, що заклад у порівнянні 2020 р. із 2019 р. отримав на 14 757,9 тис. грн. більше нерозподіленого прибутку, що підтверджує позитивну динаміку отримання доходу від наданих послуг, також збільшились за згаданий період

довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення на суму 5 066,7 тис.грн.

Вертикальний аналіз балансу закладу дозволяє зробити висновок про структуру балансу в поточному стані, а також проаналізувати динаміку цієї структури. Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100% і кожен статтю фінансової звітності представляють у вигляді відсоткової частки від прийнятого базового значення. Проведемо вертикальний аналіз на підставі даних балансу установи.

Таблиця 2.2 – Вертикальний аналіз балансу установи

	2019 рік	2020 рік	Частка у % до суми балансу 2019 рік	Частка у % до суми балансу 2020 рік
1	2	3	4	5
Актив				
1. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	23,9	28,6	0,1	0,1
первісна вартість	23,9	28,6	0,1	0,1
незавершені капітальні інвестиції	10 999,0	16 368,7	10	13
Основні засоби:	94 421,6	97 664,6	84	75
первісна вартість	97 951,3	105 031,8	87	81
Знос	(3 529,7)	(7 367,2)	3	6
Усього за розділом 1	105 444,5	114 061,9	93	88
2. Оборотні активи				
запаси:	6 389,0	8 356,1	6	6
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 247,3	1 747,0	1	1

гроші та їх еквіваленти	72,2	5 727,1	0,1	4
Усього за розділом 2	7 708,5	15 830,2	7	12
Баланс	113 153,0	129 892,1	100	100

Кінець таблиці 2.2

Пасив				
1. Власний капітал				
додатковий капітал	100 869,6	97 693,2	89	75
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	915,9	15 673,8	1	12
Усього за розділом 1	101 785,5	113 367,0	90	87
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	11 302,0	16 368,7	10	13
3. Поточні зобов'язання				
товари, роботи, послуги	-	156,4		0,1
розрахунками з бюджетом	7,8	-	0,1	
Розрахунками з оплати праці	57,7	-	0,1	
Усього за розділом 3	65,5	156,4	0,1	0,1
Баланс	113 153,0	129 892,1	100	100

Аналізуючи дані вертикального аналізу балансу установи, можна зробити такі висновки:

1. Найбільшу частину активів займають основні засоби, в 2019 році вона склала 84%, та протягом 2020 року зменшилась до 75% від загальної суми балансу, при тому, що загальна сума основних засобів збільшилась за 2020 рік. Це пояснюється тим, що у закладі збільшились капітальні інвестиції на 3% та кошти, які навяні у закладі на 4%.

2. Частка оборотних активів у балансі госпіталю є не значною, оскільки за аналізовані роки частка складає лише 7% від загальної вартості.

3. Власний капітал установи знаходиться на рівні 90% – на початок звітнього періоду та 87% – на кінець звітнього періоду від загальної суми пасивів, що говорить про високу платоспроможність і фінансову стійкість.

4. Довгострокові зобов'язання займають у 2019 р. – 10% від усієї суми, у 2020 р. – 13%, це пояснюється тим, що заклад не використав виділене фінансування у повному обсязі за звітні періоди.

Кошторис доходів і видатків КНП «ХОГВВ» (додаток Б), організації є основним плановим документом, для здійснення оплат за комунальні послуги та підтверджує повноваження щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання нею своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Кошторис КНП «ХОГВВ» має такі складові частини: загальний фонд, який містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків на виконання закладу основних функцій; спеціальний фонд, який містить обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету на конкретну мету та їх розподіл за повною економічною класифікацією видатків на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством, а також на реалізацію пріоритетних заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій. Форма кошторису затверджується Міністерством фінансів. Видатки плануються в сумі, що не перевищує запланованих доходів. При цьому розподіл видатків в кошторисі здійснюється за повною економічною класифікацією видатків.

При складанні річної форми № 2д «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» дані аналітичного обліку звіряються з здійсненими річними заключними оборотами щодо списання доходів і видатків КНП «ХОГВВ» за відповідний рік. Аналіз надходження та використання коштів загального фонду КНП «ХОГВВ» за період 2019–2020 рр. наведено у табл. 2.3 (Додаток В).

Таблиця 2.3 – Аналіз надходження та використання коштів загального фонду КНП «ХОГВВ»

Показники	2019 р.	2020 р.	АПП, грн	ВПП, %
Затверджено на звітній рік	18 844 692,44	21 025 615,17	+2 180 922,73	+12
Видатки за період по КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)»	14 825 523,61	18 440 727,57	+3 615 203,96	+24
Не використані кошти закладом, які були повернуті у обласний бюджет	4 019 168,83	2 584 887,60	- 1 434 281,23	-36

На основі даних, наведених у таблиці 2.3, можна зробити висновок, що затверджена сума видатків на 2020 рік у порівнянні з 2019 роком зросла на 2180922,73 грн. або на 12%. Видатки за згаданий період також зросли на 3615203,96 грн. або на 24%. Але при аналізі даних про не використані кошти закладом, які були повернуті у обласний бюджет, можна зробити висновок, що заклад у 2020 році краще освоїв виділені йому кошти на 1434281,23 грн. або на 36%.

Отже, завдяки аналізу надходження та використання коштів закладу здійснюється кількісна та якісна характеристика тих змін і відхилень від планових показників, які відбуваються в установах, що має величезне значення для ефективного контролю, планування та вдосконалення діяльності установи.

Провівши аналіз використання видатків на прикладі КНП «ХОГВВ» встановлено, що кошти, які виділяються протягом звітнього періоду, використовуються не в повному обсязі. Спостерігається надлишок виділених коштів.

Розглянувши найважливіші документи фінансової звітності госпіталю, можна зробити висновок, що аналіз фінансових документів – важливий етап у аналітичному процесі, оскільки згадані документи відображають реальний стан закладу.

2.2 Документальне оформлення наявності та руху основних засобів у КНП «ХОГВВ».

КНП «ХОГВВ» відповідно до Положення про облікову політику закладу (Додаток Г) застосовує автоматизовану систему обліку з використанням програмного комплексу 1С: Підприємство.

В КНП «ХОГВВ» перед бухгалтерським обліком основних засобів постають такі завдання:

- забезпечити контроль за наявністю і збереженням основних засобів;
- правильно, повністю і своєчасно оформляти первинними документами та відображати в обліку операції руху основних засобів, їх зносу, ремонту, реставрації і модернізації;
- забезпечити правильну, об'єктивну оцінку основних засобів у поточному обліку, заключному балансі і звітності;
- точне і своєчасне визначення суми зносу основних засобів та їх відображення в обліку і звітності;
- своєчасне і якісне проведення інвентаризації основних засобів, правильне оформлення її результатів та їх відображення в обліку і звітності;
- контроль за виконанням планів поточного і капітального ремонтів основних засобів, за дотриманням кошторисів витрат на ремонти та їх відображення в обліку;

- контроль за ефективним використанням приміщень, машин, обладнання, транспортних засобів, виробничого і господарського інвентарю тощо;
- своєчасне виявлення надлишкових та непотрібних в госпіталі основних засобів з метою їх реалізації або передачі іншим організаціям;
- правильне оформлення і відображення в обліку вибуття основних засобів, визначення результатів їх списання (реалізації), повне оприбуткування одержаних від ліквідації цих активів матеріалів та грошових коштів і їх віднесення за призначенням.

Для раціональної організації обліку основних засобів перш за все необхідно забезпечити своєчасне і правильне оформлення первинних документів на всі операції їх надходження в заклад, використання, внутрішнього переміщення, ремонту, зносу, вибуття або списання. Вимоги до документального оформлення господарських операцій на підприємствах усіх галузей народного господарства України регламентуються «Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», затвердженим Міністерством фінансів України 24 травня 1995 р. № 88 з подальшими змінами і доповненнями.

Усі реквізити первинних документів поділяються на обов'язкові та необов'язкові. Згідно із Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07. 1999 р. № 996– XIV до обов'язкових реквізитів належать: назва документа (форми); дата і місце його складання; назва установи, від імені якого складено документ; зміст і обсяг господарської операції та одиниці її вимірювання; посади осіб, відповідальних за здійснення операції та правильність її оформлення; особисті підписи або інші дані, що дозволяють ідентифікувати осіб, які брали участь у здійсненні господарської операції та її оформленні.

Первинні документи повинні складатися у момент здійснення операції, а якщо таке неможливо, то негайно після її завершення. За достовірність даних, що становлять зміст документа, та якість його складання

відповідальність покладається на посадових осіб, які підписали документ. У документах не повинно бути не застережених виправлень, підчисток, помарок. Усі числа мають бути написані чітко, розбірливо. Зміст операції треба наводити лаконічно і конкретно, запобігаючи можливості подвійного розуміння. Усі необхідні реквізити документа повинні бути заповнені, а відсутні показники – прокреслені. Складені документи необхідно своєчасно (відповідно до графіка документообігу) передавати до бухгалтерії госпіталю для їх опрацювання, використання в оперативному управлінні та поточному обліку і для складання звітності. Опрацьовані документи підлягають зберіганню в поточному архіві бухгалтерії не менше трьох років, після чого можуть бути ліквідовані (з дотриманням установлених вимог).

Для обліку руху основних засобів використовується порівняно невелика кількість первинних документів. Це, в першу чергу, документи з обліку основних засобів, передбачені типовими міжвідомчими формами з обліку розрахункових операцій та матеріальних цінностей (рахунки–фактури, накладні, акти тощо). В окремих випадках застосовують документи довільної форми.

Варто зауважити, що КНП «ХОГВВ» відповідно до Положення про облікову політику використовує частину бюджетних первинних документів для обліку основних засобів:

Форма № 03–1 «Акт прийняття–передачі основних засобів» (додаток Д). Складається на кожний окремий об'єкт основних засобів, який надходить шляхом придбання або безоплатної передачі від інших організацій. На об'єкт, що раніше був у використанні, робиться запис про суму зносу. Акт складається у двох примірниках (один – для установи, яка здає; другий – для установи, яка приймає засоби) комісією, створеною за наказом керівника закладу. Акт затверджує директор госпіталю. Акт складається на кожен об'єкт, зокрема, складання загального акта на прийняття декількох об'єктів основних засобів дозволяється лише при обліку господарського інвентарю,

інструментів, обладнання та інших однотипних об'єктів, які мають однакову вартість і прийняті одночасно під відповідальність однієї й тієї ж особи;

Форма № 03–2 «Акт прийняття–здавання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» застосовується для приймання–здавання основних засобів після капітального ремонту, реконструкції чи модернізації. Складається у двох примірниках і підписується представником госпіталю, уповноваженим на приймання основних засобів після ремонту, та представником підприємства (організації), що виконувало їх ремонт, реконструкцію чи модернізацію. В акті вказується кошторисна та фактична вартість виконаних робіт з ремонту (реконструкції, модернізації). Перший примірник акту здається в бухгалтерію госпіталю, а другий – підприємству, яке виконувало ремонт;

Форма № 03–3 «Акт про списання основних засобів» (Додаток Е) застосовують для оформлення вибуття окремих інвентарних об'єктів, предметів основних засобів у разі повної або часткової їх ліквідації. Акт складається у двох примірниках постійно діючою комісією, призначеною керівником КНП «ХОГВВ», і затверджується у встановленому порядку. Витрати на ліквідацію об'єктів основних засобів та вартість матеріальних цінностей, які надійшли від розбирання будівель і споруд, демонтажу обладнання та інших основних засобів, показують в акті у розділі «Розрахунок результатів списання об'єкта». Перший примірник акта передається в бухгалтерію, другий – залишається у матеріально відповідальній особі і є підставою для здачі на склад металобрухту, запчастин та матеріалів, які одержані при ліквідації об'єкта основних засобів;

Форма № 03–4 «Акт про списання автотранспортних засобів» (Додаток Є) застосовують для оформлення вибуття транспортних засобів внаслідок їх зносу, морального старіння, знищення в результаті аварії, стихійного лиха тощо. Акт складається членами постійно діючої комісії у двох примірниках. В акті вказують найменування транспортного засобу, який підлягає

списанню, причини списання, первісну вартість, термін фактичного використання, кількість і вартість капітальних ремонтів, пов'язані з його ліквідацією витрати й отримані матеріальні цінності;

Форма звіту «Відомість звіту основних засобів» (Додаток Ж) застосовується для обрахування суми зносу основних засобів за повний календарний рік (незалежно від того, в якому місяці звітнього року вони придбані або ліквідовані) за нормами зносу, визначеними відповідно до діючого законодавства. Сума нарахованого зносу не може перевищувати 100% первісної (відновної) вартості основних засобів.

Крім перелічених типових форм первинних документів, у практиці облікової роботи КНП «ХОГВВ» можуть застосовуватися й документи довільної форми, але вони повинні відповідати вимогам, що ставляться до бухгалтерських документів.

Так, надходження на склад обладнання до установки оформлюється (поряд із супровідними документами) «Актом про приймання обладнання», в якому вказують його найменування, тип, марку, кількість одиниць, виявлені дефекти. Акт складає приймальна комісія у двох примірниках.

Передачу обладнання будівельно–монтажній організації оформлюють «Актом приймання–передавання обладнання для монтажу». Акт підписують представники замовника і монтажної організації, а також матеріально відповідальні особи (та, що передала, і та, що прийняла обладнання під свою відповідальність).

На дефекти, виявлені у процесі ревізії, монтажу або випробування обладнання, складають «Акт про виявлені дефекти обладнання», в якому вказують виявлені дефекти з кожного найменування обладнання та заходи або роботи, необхідні для усунення цих дефектів.

Видача основних засобів зі складу або інше їх переміщення в межах госпіталю оформляється накладною (вимогою) (Додаток З), яка затверджується керівником госпіталю. Накладну виписують у двох примірниках: перший передають у бухгалтерію для запису в облікові

реєстри, а другий залишається у матеріально відповідальній особі, яка передає засоби, для запису про вибуття об'єкта в інвентарному списку за місцем зберігання (або у реєстрах складського обліку).

2.3 Аналітичний і синтетичний облік основних засобів у КНП «ХОГВВ».

КНП «ХОГВВ» отримує основні засоби різними шляхами. Частіше за все надходження таких об'єктів здійснюється шляхом:

- придбання за рахунок коштів загального, спеціального фондів кошторису або власних коштів;
- отримання у вигляді благодійної допомоги;
- отримання від головного розпорядника чи органу, уповноваженого управляти об'єктами державної власності;
- виготовлення власними силами;
- а також у разі оприбуткування лишків, виявлених у результаті інвентаризації.

При надходженні у КНП «ХОГВВ» основних засобів матеріально відповідальна особа повинна розписатися у накладній на отримання цінностей чи на акті про прийняття (Додаток И).

Основні засоби в госпіталі обліковуються за місцем їх зберігання (місцезнаходженням) та в бухгалтерії за інвентарними об'єктами.

Самостійним об'єктом обліку вважається пристрій з усіма пристосуваннями, що відносяться до нього, конструктивно відокремлений предмет, який призначений для виконання певних функцій.

Надходження основних засобів в КНП «ХОГВВ» відображається у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Відображення в обліку надходження основних засобів

Назва	Підстава	Дт	Кт
Функціональна кухня	Накладна	1521	631
Машина пральна CANDY CO4 1265TWBE/1-S	Накладна	1521	631
Автомобіль ГАЗ 32314 (Газель)	Накладна	1521	631

Важливим кроком у процесі списання (ліквідації) основних засобів є визначення причин виникнення непридатності основних засобів до подальшого використання, неможливості або неефективності проведення відновлювального ремонту або використання в інший спосіб.

Серед причин, за якими відбувається списання об'єктів основних засобів (будівель, споруд, устаткування, приладів, транспортних засобів, інвентарю та інших об'єктів) установ, можна виділити такі:

- непридатність до подальшого використання;
- моральне застарівання;
- фізичний знос;
- пошкодження (за умови, що їх відновлення є неможливим або економічно недоцільним та їх не може бути реалізовано);
- виявлення в результаті інвентаризації як недостача;

Для того щоб здійснити процедуру списання основних засобів у КНП «ХОГВВ» необхідно дотримуватися відповідності порядку списання матеріальних цінностей з балансу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, який затверджений рішенням Хмельницької обласної ради від 25 квітня 2007 року № 26-8/2007 (зі змінами від 05.08.2011 №26-5/2011, від 14.06.2018 №26-19/2018, від 24.09.2020 №29-34/2020) (Додаток І). Даний порядок встановлює єдині вимоги до списання матеріальних цінностей з балансів об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Хмельницької області, управління якими здійснює

Хмельницька обласна рада. Списання основних засобів в КНП «ХОГВВ» відображається у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Відображення в обліку списання основних засобів

Назва	Підстава	Дт	Кт
Набір м'яких меблів, 10684579	Акт списання	131	106
Інвалідний візок, 10470223	Акт списання	131	104
Бормашина портативна мікродріль «Стронг», 10470125	Акт списання	131	104
Цистоскоп катетеризаційний 1-но сторонній, 10470343	Акт списання	131	104
Ректоскоп з волоконним світловодом, 10470177	Акт списання	131	104

Характеристикою стану основних засобів КНП «ХОГВВ» є сума нарахованого зносу. Економічна сутність суми нарахованого зносу показує через який час основні засоби втратять свою первісну вартість. Необхідно зазначити, що комунальні заклади не мають амортизаційних фондів для відновлення основних засобів. Негативним є те, що оновлення основних засобів залежить не від фактичної потреби установи, а від фінансування з місцевого бюджету та від отриманих коштів від НСЗУ.

Амортизацію основних засобів КНП «ХОГВВ» нараховує із застосуванням прямолінійного методу, при якому річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Нарахування зносу на основні засоби в КНП «ХОГВВ» відображається у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Відображення в обліку нарахування зносу на основні засоби.

Назва	Підстава	Дт	Кт
Касета з підсилюючим екраном Agfa/Cawo 18x24 см (CPG 400), 101470349	Відомість нарахування зносу	91	131
Апарат рентгенологічний дентальний 5Д2, 101470168	Відомість нарахування зносу	91	131
Обладнання для ручної обробки рентгенплівки (танко-банк), 101470344	Відомість нарахування зносу	91	131
Комплекс рентгенівський діагностичний РДК-ВСМ на 3 робочих місця, 101472943	Відомість нарахування зносу	91	131
Ліжко з матрацом, 101640108	Відомість нарахування зносу	91	131
Телевізор «Панасонік-21Д», 101640096	Відомість нарахування зносу	91	131

У випадку надходження у госпіталь складних і дорогоцінних основних засобів оформлюють «Актом приймання–передавання основних засобів» т. ф. № 03–1. Ті ж предмети, справність і придатність до експлуатації яких легко визначається і не потребує висновків спеціальної комісії, які не містять дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння і вартість яких порівняно невелика, а кількість значна (наприклад, господарський інвентар, нескладний інструмент, бібліотечні фонди), оприбутковують на підставі супровідних документів постачальника (рахунка–фактури, товарно–транспортної накладної тощо), на яких робиться відмітка матеріально відповідальної особи про взяття їх на облік за місцем використання.

2.3 Комп'ютеризація обліку основних засобів у КНП «ХОГВВ»

Автоматизація виключно фінансового та податкового обліку необхідна перш за все самим бухгалтерам для ефективного та швидкого виконання

своїх функцій та обов'язків. І тут використання комп'ютерних програм надає ряд істотних переваг саме щодо бухгалтерського обліку. Впровадження комп'ютерної техніки не передбачає внесення істотних змін у принципи бухгалтерського обліку, проте техніка збору і обробки інформації вдосконалюється. При цьому, як правило, надаються додаткові можливості контролю.

КНП «ХОГВВ» використовує прикладну програму «1С:Підприємство 8.3» – це програма призначена для ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку на підприємстві та управління всіма аспектами його діяльності. Особливістю системи є те, що вона в основному експлуатується на підприємствах пост радянського простору і має адекватну для свого ринку вартість, європейські системи такого класу зазвичай коштують у кілька разів дорожче. Незважаючи на невисоку вартість за всіма параметрами програма має конкурентоспроможну функціональність та переваги за рахунок наявності в системі модулів бухгалтерського та податкового обліку, які розроблені для всіх країн, у яких вона використовується.

«1С:Підприємство 8.3» у КНП «ХОГВВ» дає змогу:

- готувати господарські і платіжні документи;
- вести облік, проводити переоцінку і розрахунок зносу по них;
- вести облік матеріальних цінностей, малоцінних та швидкозношуваних предметів по місцях зберігання у вартісному і кількісному вираженні в розрізі матеріально–відповідальних осіб;
- вести облік грошових коштів;
- вести облік взаємних розрахунків з установами й організаціями, розрахунків;
- вести облік виконання витрат у розрізі касових і фактичних видатків;
- отримувати щомісячну звітність по руху засобів на рахунках у вигляді звітів, оборотних відомостей руху матеріальних цінностей, книг касових і фактичних видатків установи;

- вести складський облік, облік непрямих витрат, облік ПДВ, облік заробітної плати, кадровий облік, підтримка різних схем оподаткування.
- отримувати книгу «Журнал–Головна», формування фінансової звітності.

Наведемо автоматизований механізм обліку придбання основних засобів на прикладі КНП «ХОГВВ»:

1. У розділі «Основні засоби/надходження устаткування» здійснюється занесення основних даних основго засобу (рис. 2.4.)

← → ☆ Надходження товарів і послуг 0000-000687 від 09.09.2021 23:59:59 (Устаткування)

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Друк

Номер: 0000-000687 Дата: 09.09.2021 23:59:59 Вид операції: Устаткування

Контрагент: ТОВ "МЕД ЕКСІМ" Склад: Добруха Г.С.склад

Договір: 109к від 26.05.2021 [Ціна не включає ПДВ](#)

Документ розрахунків: ...

Устаткування (1) Товари Послуги Зворотна тара Рахунки розрахунків Додатково

N	Номенклатура	Кількість	Од.	К.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ	% П
1	Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті	1,000	шт	1,000	460 000,00	460 000,00	Без

Рисунок 2.4 – Внутрішній документ «Надходження устаткування».

2. Створюємо новий об'єкт номенклатури. У полі «Номенклатура» відбувається перехід до словника «Номенклатура обладнання» (рис. 2.5.).

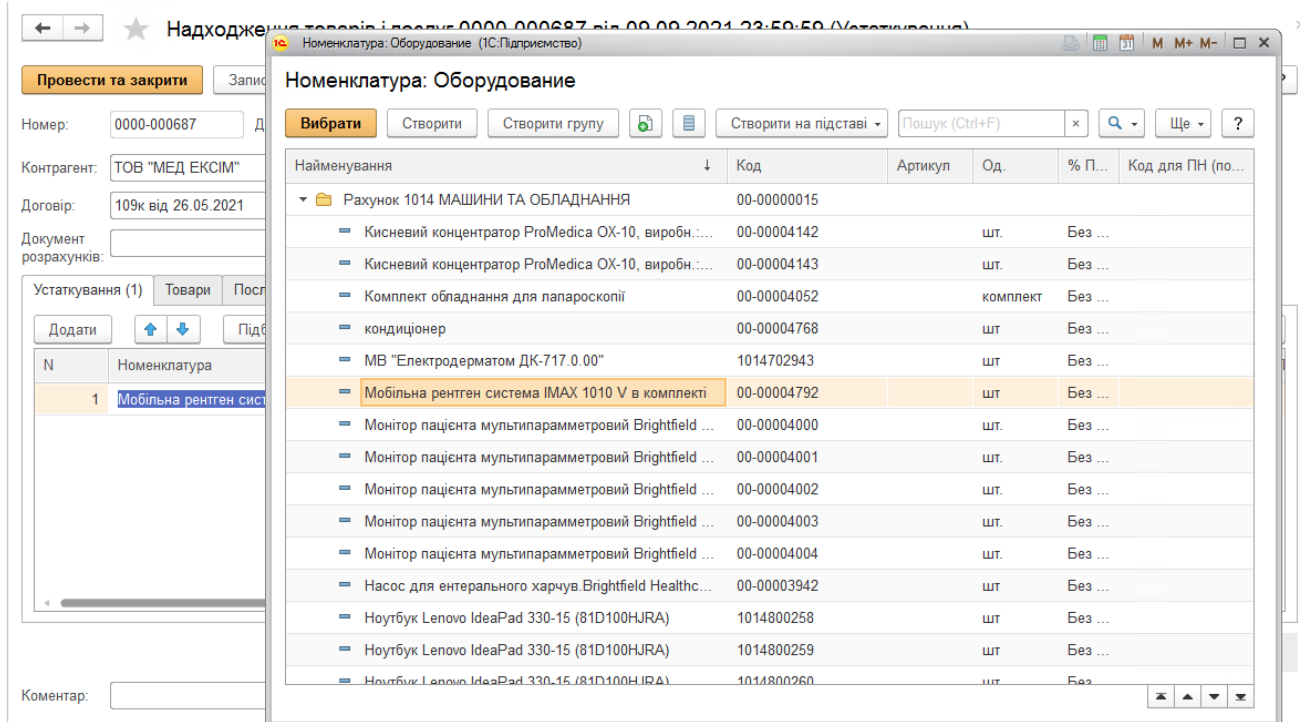

Рисунок. 2.5 – Номенклатурна позиція «Створення нового об'єкту».

3. Після створення нового основного засобу, занесення усієї інформації із накладної здійснюємо перевірку правильності оприбуткування обладнання натискаючи на команду «Показати бухгалтерські проведення по операції» (рис. 2.6).

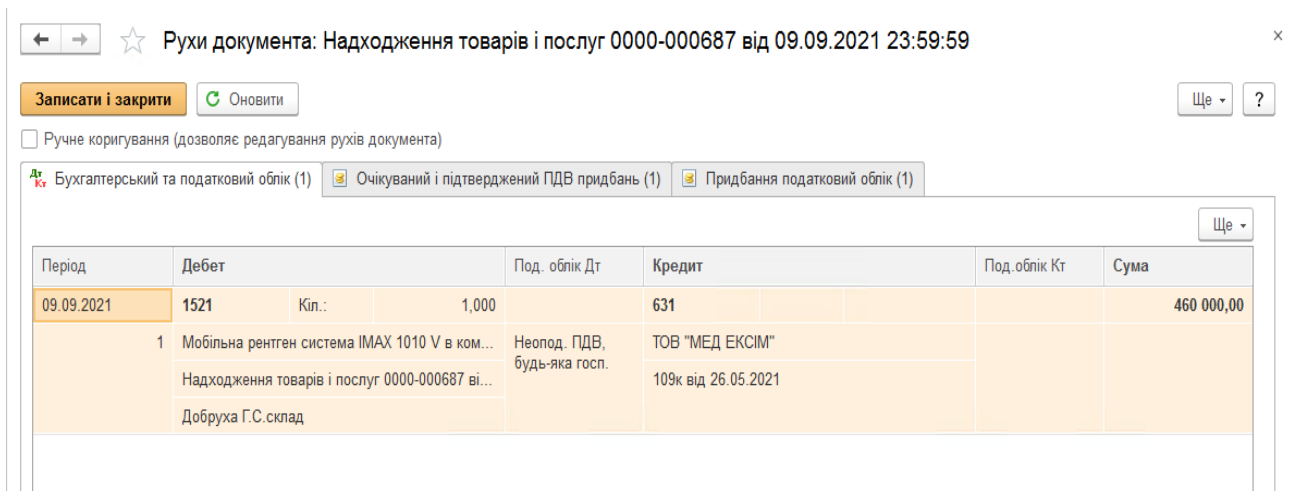

Рисунок. 2.6 – Перевірка оприбуткування основного засобу.

Згідно зі зразком господарських операцій, на кожний об'єкт основних засобів створюється проведення, де зазначається назва основних засобів. До загальної суми за господарською операцією увійдуть суми всіх проведенень.

Після збереження господарської операції про капітальні інвестиції в основних засобах можна побачити у різних облікових регістрах, а саме: Оборотні відомості/Рух коштів за рахунками, Рух матеріальних цінностей, звітах по рахунку обліку 1521 (рис. 2.7).

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 1521 за 9 вересня 2021 р.

Період: 09.09.2021 – 09.09.2021 Рахунок: 1521

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку

КНП "Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни"
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 1521 за 9 вересня 2021 р.
 Відбір: Номенклатура Дорівнює "Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті"

Рахунок	Показники	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1521	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	
Неопод. ПДВ, будь-яка госп.	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	
Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	
Надходження товарів і послуг 0000-000687 від 09.09.2021 23:59:59	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	
Добруха Г.С.склад	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	
Разом	БО			460 000,00		460 000,00	
	Кіп.			1,000		1,000	

Рисунок. 2.7 – Оборотно–сальдова відомість по рахунку 1521 по об'єкту: «Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті».

Після введення нового основного засобу та зарахування його на рахунок капітальних інвестицій 1521, потрібно його ввести у експлуатацію для можливості користування об'єктом. Для цього основний засіб потрібно ввести у експлуатацію та зарахувати на рахунок 104 «Машини та обладнання». Для цього у програмному комплексі потрібно зайти у сторінку «Основні засоби» та перейти у вкладення «Введення в експлуатацію» (рис. 2.8).

← → ☆ Введення в експлуатацію ОЗ 0000-000035 від 28.10.2021 15:11:55

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Форма ОЗ-1

Номер: 0000-000035 від: 28.10.2021 15:11:55 Вид операції: Устаткування

Подія ОЗ: Введення в експлуатацію

Основні засоби Облікові дані Додатково Комісія

Устаткування: Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті

Склад: Добруха Г.С.склад

Підрозділ: Реанімація

Рахунок інвестицій: 1521

Податкове призначення устаткування (ПДВ): Неопод. ПДВ, будь-яка госп.

Основні засоби

Додати ↑ ↓ Заповнити Підбір

N	Код	Основний засіб	Інвентарний номер
1	00-000766	Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті	00-000766

Рисунок. 2.8 – «Введення в експлуатацію основного засобу».

Після заповнення колонки «Основні засоби», потрібно перейти до наступної колонки «Облікові дані» та заповнити її (рис. 2.9).

← → ☆ Введення в експлуатацію ОЗ 0000-000035 від 28.10.2021 15:11:55

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Форма ОЗ-1

Номер: 0000-000035 від: 28.10.2021 15:11:55 Вид операції: Устаткування

Подія ОЗ: Введення в експлуатацію

Основні засоби Облікові дані Додатково Комісія

Загальні відомості

МВО: Кассар Ірина Дмитрівна

Рахунок: 104 Податкове призначення (ПДВ): Неопод. ПДВ, будь-яка госп.

Параметри нарахування амортизації

Рахунок нарахування амортизації: 131 Нарховувати амортизацію

Рахунок обліку дооцінок ОЗ: 411 Податкова група ОЗ: Група 4: Машини й устаткування

Спосіб нарахування амортизації: Прямолінійний

Спосіб нарахування амортизації (ПО): Прямолінійний

Способи відображення витрат по амортизації: Амортизація ОЗ 231

Графік амортизації по року: Лквідаційна вартість: 0,00

Строк корисного використання (БО): 120 (10 років)

Строк корисного використання (ПО): 120 (10 років)

Рисунок. 2.9 – Введення в експлуатацію основного засобу».

Після введення основного засобу у експлуатацію потрібно перевірити правильність відображення об'єкту в бухгалтерському обліку. Для цього

формуємо оборотно–сальдова відомість по рахунку 104 (рис. 2.10), аналізуємо відомість та після цього ми ввели у експлуатацію новий об’єкт.

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 104 за 28 жовтня 2021 р.

Період: 28.10.2021 – 28.10.2021 ... Рахунок: 104

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку

КНП "Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни"
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 104 за 28 жовтня 2021 р.
 Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)
 Відбір: Основні засоби Дорівнює "Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті"

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
104			460 000,00		460 000,00	
Неопод. ПДВ, будь-яка госп.			460 000,00		460 000,00	
Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті			460 000,00		460 000,00	
Разом			460 000,00		460 000,00	

Рисунок. 2.10 – Оборотно–сальдова відомість по рахунку 104 по об’єкту: «Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті».

Після введення у експлуатацію нового об’єкту основного засобу відбувається нарахування зносу із наступного місяця. У КНП «ХОГВВ» відповідно до Положення про облікову політику застосовується прямолінійний метод нарахування зносу, термін корисного використання для нового об’єкту «Мобільна рентген система IMAX 1010 V в комплекті» становить 10 років.

Щоб нарахувати амортизацію у програмі «1С:Підприємство 8.3» потрібно перейти до вкладення: «Операції»/«Закриття місяця» та створити новий документ для нарахування амортизації станом на 30.11.2021 року (рис. 2.11).

← → ☆ Закриття місяця 0000-000020 від 30.11.2021 23:59:59

Провести та закрити Записати Провести Друк

Номер: 0000-000020 Дата: 30.11.2021 23:59:59

Список	БО	ПО
Нарахування амортизації	☒	☒
Нарахування амортизації ОЗ	☒	☒
Нарахування амортизації НМА	☒	☒
Переоцінка валютних коштів	☐	☐
Розподіл ТЗВ	☐	☐
Коригування фактичної вартості номенклатури	☐	☐
Списання витрат майбутніх періодів	☐	☐
Розрахунок і коригування собівартості продукції (послуг)	☐	☐
Регламентні операції по бухгалтерському обліку	☐	☐
Технологічні операції по податковому обліку	☐	☐

Рисунок. 2.11 – Нарахування амортизації основним засобам закладу за листопад 2021 року.

Після здійснення операції «Нарахування амортизації» перевіряємо нарахування амортизації для нашого об'єкту «Мобільна рентген система ІМАХ 1010 V в комплекті». Для цього формуємо оборотно–сальдову відомість по рахунку 131 «Знос основних засобів» (рис. 2.12).

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 131 за Листопад 2021 р.

Період: 01.11.2021 – 30.11.2021 Рахунок: 131

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку

КНП "Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни"						
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 131 за Листопад 2021 р.						
Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)						
Відбір: Основні засоби Дорівнює "Мобільна рентген система ІМАХ 1010 V в комплекті"						
Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
131				3 833,33		3 833,33
Неопод. ПДВ, будь-яка госп.				3 833,33		3 833,33
Мобільна рентген система ІМАХ 1010 V в комплекті				3 833,33		3 833,33
Разом				3 833,33		3 833,33

Рисунок. 2.12 – Нарахування зносу для об'єкту «Мобільна рентген система ІМАХ 1010 V в комплекті» за листопад 2021 року.

Отже, як ми можемо проаналізувати, у нашого об'єкту «Мобільна рентген система ІМАХ 1010 V в комплекті» відбулось нарахування зносу у сумі 3833,33 гривень за листопад 2021 року.

Таким чином, можна зробити висновок, що впровадження автоматизованих систем ведення бухгалтерського обліку – це процес, результатом якого є покращення якості облікових даних і, як наслідок, підвищення ефективності управління КНП «ХОГВВ». Перед прийняттям рішення про необхідність автоматизації ведення обліку варто визначити, що інформаційні системи повинні поліпшити ведення бухгалтерії. Це й буде метою автоматизації.

2.5 Методика контролю основних засобів у господарських підприємствах та організаціях

Інвентаризація є одним із найбільш ефективних засобів підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності. Саме тому обов'язковість її проведення для КНП «ХОГВВ» затверджено у Положенні про облікову політику закладу.

Як зазначає В.В. Чудовець, забезпечити достовірність показників обліку і запобігти можливим відхиленням покликана інвентаризація – один із головних методів обліку і контролю. Її проведення дає змогу з'ясувати розходження між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю, станом і оцінкою основних засобів, перевірити повноту документального оформлення і відображення в обліку господарських операцій, підтвердити реальність показників звітності установи. [25, с. 1].

КНП «ХОГВВ» відповідно до розділу 4 Положення про облікову політику проводить щороку станом на 1 листопада інвентаризацію активів і зобов'язань за письмовим розпорядженням директора для виявлення викривлень показників фінансової та бюджетної звітності з метою забезпечення можливості для встановлення і покарання винних у цьому осіб.

Основним нормативним документом, що регламентує порядок проведення інвентаризації є наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 року, яка встановлює єдині вимоги щодо порядку інвентаризації основних засобів, матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, установами та організаціями, що утримуються за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів.

Інвентаризація в КНП «ХОГВВ» може виступати базовим елементом методу бухгалтерського обліку лише у випадку реалізації всіх завдань поставлених перед нею (рис. 2.13)

Рисинок 2.13 – Основні завдання інвентаризації у КНП «ХОГВВ».

Інвентаризація в госпіталі проводиться за різними напрямками та функціональними ділянками обліку, серед яких особливе місце посідають

основні засоби. При цьому інвентаризація часто виступає основним методом контролю за їх наявністю, збереженням та ефективним використанням. Для проведення інвентаризації основних засобів наказом керівника госпіталю створюється комісія з числа працівників установи при обов'язковій участі головного бухгалтера (працівника бухгалтерії), яку очолює керівник (керівник підрозділу) або його заступник (додаток І «Про проведення щорічної соціальної інвентаризації за 2020 рік»). Цим наказом також встановлюються терміни початку та завершення робіт з інвентаризації та відображення її результатів в обліку.

Професор П.Й. Атамас виділяє такі основні завдання інвентаризації основних засобів:

- виявлення фактичної наявності основних засобів у відповідальних за їх збереження осіб;
- виявлення не використовуваних основних засобів з причини їх непридатності для використання або непотрібності в діяльності закладу;
- перевірка дотримання умов зберігання основних засобів, правил їх утримання, експлуатації та доцільності використання за призначенням;
- виявлення недоліків організації первинного та бухгалтерського обліку, стану внутрішньогосподарського контролю за збереженням і використанням основних засобів;
- виявлення помилок, зловживань, які мали місце в оформленні первинних документів та облікових реєстрів;
- перевірка реальної вартості обліковуваних на балансі основних засобів;
- виявлення недостач або лишків основних засобів в окремих відповідальних за їх збереження осіб та причин цих явищ, усунення розбіжностей даних обліку з фактичною наявністю засобів [3, с.170].

При інвентаризації основних засобів інвентаризаційна комісія перевіряє їх фактичну наявність, підраховує кількість, звіряє інвентарні номери з номерами, зазначеними в інвентарних картках.

Також при проведенні інвентаризації комісія має визначити стан об'єкта основного засобу, тобто придатний чи непридатний він до експлуатації, потребує поточного чи капітального ремонту тощо. Якщо комісією будуть виявлені основні засоби, які не придатні до експлуатації та не підлягають відновленню, то у такому разі складається окремий опис цих об'єктів із зазначенням часу введення в експлуатацію та причин, через які вони стали непридатними до експлуатації (пооб'єктно).

У Положенні про облікову політику КНП «ХОГВВ» визначено періодичність проведення інвентаризації (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Періодичність проведення інвентаризації основних засобів КНП «ХОГВВ».

Об'єкти основних засобів	Періодичність
Будівлі, споруди та інші нерухомі об'єкти	Не менше одного разу на три роки
Інші основні засоби	У міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях, їхніх управліннях (відділах), виконавчих органах місцевих рад – не менше одного разу на два роки; в інших установах – не менше одного разу на рік
Незавершені капітальні роботи інвентарного характеру і капітальні ремонти	Не менше одного разу на рік, але не раніше 1 грудня
Матеріальні цінності, що не належать установі, – як такі, що перебувають на обліку (в орендному користуванні, на відповідальному зберіганні тощо), так і не враховані з будь-яких причин	У терміни, зазначені вище для відповідних цінностей

Дані про фактичний стан та наявність основних засобів установи вносяться до інвентаризаційних описів (Додаток Й). Дані описи складаються окремо – по кожному виду цінностей, місцезнаходженню та матеріально-відповідальній особі у двох примірниках, які підписуються головою та членами комісії. Оформленні інвентаризаційні описи основних засобів передаються до бухгалтерії КНП «ХОГВВ». Бухгалтерією в описи вносяться

дані бухгалтерського обліку, а вразі виявлення розбіжностей заповнюється порівняльна відомість, які оформляються в одному примірнику за кожною матеріально-відповідальною особою. Дану відомість підписує працівник бухгалтерії, який її склав та матеріально-відповідальна особа [41, с. 16].

Після закінчення інвентаризації на підставі інвентаризаційних описів основних засобів та інших форм описів інвентаризаційною комісією складається Протокол інвентаризаційної комісії (Додаток К), у якому зазначаються дані про причини та осіб, винних у недостачах, втратах, а також надлишках (у разі якщо такі були виявлені) та вказуються, яких заходів вжито стосовно цих осіб.

Документи, які вивчають фахівці Державної аудиторської служби України під час проведення ревізії по основних засобах у КНП «ХОГВВ» відображені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Документи, які вивчають фахівці Державної аудиторської служби України

Питання ревізії	Документи, які досліджуються	Предмет дослідження
Стан збереження майна, використання основних засобів	<ul style="list-style-type: none"> - бухгалтерські облікові реєстри, оборотно-сальдові відомості за рахунками, інші автоматизовані звіти; - первинні документи: накладні, рахунки-фактури, накладні про внутрішнє переміщення, акти прийняття-передачі основних засобів, акт про списання основних засобів, акт про списання автотранспортних засобів № ОЗ-4, акт списання ф. № ОЗ-2 та акти довільної форми, інвентарні картки обліку необоротних активів; - договори купівлі-продажу, договори про матеріальну відповідальність, накази, дозволи, розпорядження тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - наявність укладених договорів про матеріальну відповідальність та стан закріплення всіх основних засобів за матеріально відповідальними особами; - дотримання об'єктом контролю періодичності та порядку проведення інвентаризації основних засобів, правильність оформлення та відображення в бухгалтерському обліку їх результатів; - стан збереження основних засобів - своєчасність, повнота та правильність оприбуткування придбаних основних засобів; - дотримання законодавства при списанні основних засобів; - дотримання законодавства при нарахуванні зносу на основні засоби;

Отже, інвентаризація основних засобів є невід'ємним елементом системи контролю, яка реалізовується у всіх, без винятку, установах. Вона дозволяє розробляти і здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення збереження основних засобів установ. Саме завдяки належній інвентаризації здійснюється оперативний контроль за станом обліку основних засобів за місцями їх зберігання (експлуатації) та матеріально відповідальними особами, забезпечується зіставність показників звітності матеріально-відповідальних осіб із даними бухгалтерського обліку, дотриманням правил організації облікових процесів та умов використання таких активів установою.

Висновки до розділу 2

В другому розділі дипломного дослідження розглянуто та проаналізовано:

1 Висвітлено документальне оформлення наявності та руху основних засобів в закладах.

2 Проаналізовано сутність та мету здійснення аналітичного обліку основних засобів в установах. Встановлено, що аналітичний облік – це початкова стадія облікового процесу. Вимоги, що висуваються до змісту та порядку реєстрації інформації в первинних документах, визначають вимоги до тих прийомів, якими реалізується функціональне призначення первинного обліку. Первинний облік для основних засобів ведеться з метою оформлення надходжень об'єктів основних засобів та внутрішньому їх переміщенню.

3 Аналіз комп'ютеризація обліку основних засобів на прикладі КНП «ХОГВВ».

4 Проаналізована методика контролю основних засобів у закладах.

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

3.1 Міжнародний досвід у вітчизняній практиці удосконалення обліку і контролю основних засобів

У зв'язку із дотримання та виконання міжнародного законодавства та вітчизняної нормативно–правової бази стало приводом до розробки національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку на основі міжнародних стандартів, що висвітлено у Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку у господарських підприємств та організацій [20].

Об'єкти основних засобів становлять основу не тільки будь–якого підприємства, а й складають повний комплекс сектору економіки, адже займають значну питому вагу у вартості власного та додаткового капіталу установи незалежно від її статусу та рівня підпорядкування.

Об'єкти основних засобів, які отримав заклад, проходять певні етапи:

- вводяться у експлуатацію;
- зношуються в результаті експлуатації;
- потребують ремонту, після якого відновлюються їх фізичні якості;
- переміщуються всередині закладу;
- вибувають з установи внаслідок фізичного зносу, продажу або недоцільності подальшого використання.

Тож поінформованість про наявність основних засобів та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в діяльності кожної установи.

Питання відображення в обліку надходження та оприбуткування основних засобів неодноразово піднімалося вітчизняними науковцями. Вагомий вклад у розвиток методології обліку основних засобів внесли:

Атамас П.Й., Джога Р.Т., Свірко С.В., Сушко Н.І., Ткаченко І.Т. та інші. Проте реформування обліку у господарських підприємств та організацій, запровадження національних стандартів обліку, покращеного плану рахунків вимагають ґрунтовних подальших досліджень.

У міжнародній практиці існує стандарт з обліку основних засобів у у господарських підприємств та організацій, який регламентує ведення обліку і складання звітності у багатьох міжнародних організаціях, наприклад: ЄС, НАТО, Інтерпол, системи ООН тощо [18] – це П(С)БО 7 «Основні засоби».

Під час проведення аудиту основних засобів виникає потреба визначення його мети та завдання. Зарубіжний і вітчизняний досвід, щодо проведення аудиту основних засобів у у господарських підприємств та організацій свідчить про перехід до міжнародної практики (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Порівняння завдань аудиторської перевірки основних засобів на міжнародному та вітчизняному просторі.

Зарубіжний досвід: завдання аудиту основних засобів	Вітчизняний досвід: завдання аудиту основних засобів
1	2
Перевірка належності основних засобів, записаних на рахунках установи або ці засоби орендовані нею	Перевірка відображення основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку
Перевірка правильності відображення первісної вартості основних засобів	Перевірка правильності відображення первісної вартості основних засобів у формах звітності установи
Перевірка правильного застосування методів амортизації по всім групам основних засобів	Перевірка правильності розрахунку амортизаційних сум
Правильність віднесення засобів до основних	Правильність віднесення до основних засобів, що знаходяться на балансі закладу
Перевірка правильності обліку основних засобів після їх покупки	Встановлення правильності своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття

Так, розглядаючи вищезазначене порівняння, слід звернути увагу на те, що в Україні, розвинений аудит основних засобів на достатньому рівні і базується на міжнародній практиці аудиту та контролю.

Однак, не тільки завдання аудиторської перевірки основних засобів є визначальним фактором на шляху інтеграції до міжнародного досвіду. Аудит в міжнародній практиці базуються на аналізі багатьох факторів та чиників, а також на оцінці структури внутрішнього контролю закладу, що в свою чергу подібне для аудиту в Україні.

Все це свідчить про те, що Україна знаходиться на шляху до міжнародної інтеграції бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів, але поряд з цим існують також багато проблем, які залишаються ще не вирішеними.

Незалежна аудиторська перевірка поширюється не тільки на облікову документацію, але і на необлікові джерела, тому головною проблемою є масштабність деталізованого аудиту основних засобів, який потребує значних затрат робочого часу для аудитора. Даний недолік можна усунути за допомогою застосування змішаної методики аудиту та контролю основних засобів, тобто в поєднанні деталізованого та поверхневого аудиту, що дозволить прискорити процес перевірки та забезпечити об'єктивність та доступність аудиту основних засобів.

Також є проблема, яка потребує вирішення це постійні зміни та уточнення в нормативних актах стосовно амортизації та класифікації основних засобів. Дана проблема потребує якнайшвидшого вирішення, шляхом переходу до надійних та сталих нормативних актів, які не будуть змінюватися так швидко, адже при аудиті основних засобів зміни в нормативних документах можуть значно впливати на кінцеві результати.

Аудит основних засобів на міжнародному просторі набуває дедалі більшого вдосконалення спираючись на методологічні засади світового досвіду, оскільки міжнародна практика сприятиме подоланню невирішених проблем нашої країни, що прискорить вихід країни з економічної кризи.

Вітчизняна практика дотримується зарубіжного досвіду та в процесі виконання Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в у господарських підприємств та організацій було розроблено П(С)БО 7

«Основні засоби» [3], яким запроваджено нові підходи обліку основних засобів у господарських підприємств та організацій в Україні, а також Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [5].

Відповідно до вищенаведених вітчизняних нормативів об'єкт основних засобів визнається активом якщо:

– існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та/або він має потенціал корисності для суспільства;

– вартість об'єкта основних засобів може бути визначена. Крім того, вартість придбання (без ПДВ), яка перевищує 20 000 грн, є вартісним критерієм для віднесення активу до складу основних засобів. Після первісного визнання об'єкта основних засобів як активу його обліку ведеться за первісною вартістю [23];

При введенні в експлуатацію об'єкта основних засобів можуть бути присутні транспортні витрати, монтажних робіт, проведення обов'язкових платежів, спричинених набуттям прав на об'єкт. Так, відповідні суми акумулюють на рахунку 1521 «Капітальні інвестиції», а при введенні в експлуатацію в повному обсязі відносять на збільшення первісної вартості об'єкта (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Відображення в обліку придбання об'єкту основних засобів, яке потребує монтажу та додаткових витрат

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Документальна підстава
Оприбуткування на склад об'єкта основних засобів	205	631	Накладна, чек або інший первинний документ, отриманий від продавця
Видача зі складу в монтаж	1521	205	Складський документ

На мою думку, вказану вище кореспонденцію доцільно застосовувати у випадку якщо об'єкт основних засобів оприбутковують на склад для зберігання і подальшої передачі на монтаж.

Облік в установах у господарських підприємств та організацій як інформаційна система контролю за використанням власних коштів є важливим галузевим обліком в Україні. Його нормативна база вдосконалюється та змінюється. В обліку основних засобів пропонуємо ввести додаткові аналітичні рахунки для покращення деталізації.

3.2 Сучасні інформаційні технології удосконалення обліку і контролю основних засобів у господарських підприємств і організацій

Обліковий механізм у господарських підприємств та організацій є методом контролю за наявністю та рухом коштів, який будується на загальноприйнятих в світовій практиці стандартах, виконує управлінську, контрольну та інформаційну функції. Реформування господарських підприємств та організацій стосується порядку ведення бухгалтерського обліку, форм і обсягів подання звітної інформації, системи внутрішнього і зовнішнього контролю використання власних коштів. Процес стосується виключно технології обліку, опрацювання фінансово–економічної інформації, представлення її в узагальненому, повному вигляді для прийняття вірних управлінських рішень. Такі зміни у технології вимагають застосування нових знань та вмінь, сучасних методів, що на теперішній час можливо при вдосконаленні сучасних інформаційних систем та технологій, які дають змогу зменшити кількість часу на обробку економічної інформації та сприятимуть підвищенню якісного рівня облікового процесу в цілому, використанню в повній мірі наявного ресурсу у господарських підприємств та організацій. Інформаційні міжнародні технології здатні впливати на інтенсифікацію використання наявних ресурсів закладу.

Проблемами розвитку та впровадження сучасних інформаційних технологій в обліковому механізмі закладу займалися ряд вітчизняних та

зарубіжних вчених, таких як: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, М.Р. Лучко, В.О. Осмятченко, С.В. Свірко, Л.О. Терещенко, Н.М. Хорунжак, та інші.

Однак, незважаючи на значний внесок вчених, питання комп'ютеризації облікового процесу у господарських підприємств та організацій залишається й досі актуальним і має велике значення щодо можливості проведення контрольних заходів для оцінки ефективності використання ресурсів.

Причинами відставання у господарських підприємств та організацій від технічного та новітнього прогресу та розвитку сучасних покращених інформаційних технологій пов'язані із наявністю проблем економічного, інформаційного–правового та організаційно–технічного характеру. Інформаційні проблеми пов'язані із обранням інструментарію обліку, контролю та аналізу. Їх вирішення потребує правильного вибору системи та застосування необхідного набору інформаційних сучасних технологій.

Підтвердженням цьому є той факт, що переважна більшість малих підприємств продовжують використовувати ручну, або частково автоматизовану, форму ведення бухгалтерського обліку та аналізу. Це при тому, що найбільш швидко та злагоджено здійснюється облік в установах із повною автоматизацією бухгалтерської роботи. Часткова автоматизація даних на підприємстві не дозволяє систематизувати дані обліку та відображати їх в одній базі даних, а, отже, і приймати оперативні рішення, використовуючи всю сукупність інформації, вивчивши всі фактори, що вплинули на певну ситуацію [34, с. 142].

Варто зауважити, що господарські підприємства та організації повинні не лише дотримуватись та запроваджувати сучасні методи обліку даних, а й детально та справедливо аналізувати необхідність та доцільність впровадження конкретних сучасних програмних засобів автоматизації бухгалтерського обліку.

Для забезпечення ефективного та правильного процесу автоматизації обліку кожному закладу необхідно повністю аналізувати основні

характеристики оцінки ефективності програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку в закладах, а саме:

1) технічні характеристики програми: швидкість обробки інформації та вирішення поставлених завдань, можливість редагування типових форм, форм звітності, відповідно до змін законодавчої бази, забезпечення обміну інформацією між структурними підрозділами установи і захисту інформації, можливість переходу до нової версії програми із забезпеченням цілісної інтеграції даних;

2) комерційні характеристики: низька ціна програмного засобу, наявність документації, можливість постійної технічної підтримки (супровід програмного забезпечення), проведення навчання персоналу, надання консультаційних послуг;

3) ергономічні характеристики: зручність роботи користувача з програмою (інтерфейс програми), реалізація можливості одночасної роботи із кількома документами [45, с. 13].

Виконання перелічених умов дасть змогу удосконалити та прискорити ведення обліку, підвищити якість облікової роботи, створити цілісну систему, яка буде вирішувати низку практичних, теоретичних та управлінських завдань.

При застосуванні комп'ютерної техніки відбуваються значні зміни у організації бухгалтерського обліку у діяльності закладу. Зміни зумовлені тим, що змінюються методи обробки даних, при яких забезпечується різна швидкість надання належної інформації. В різних системах обліку вона досягається раціональною організацією облікових даних, одноразовим їх отриманням та передачею за напрямками [53, с. 47].

Отже, особливість комп'ютеризації бухгалтерського обліку є постійне формування та опрацювання великих об'ємів економічної інформації, які повинні здійснюватись та зберігатися в електронному вигляді (первинні документи, облікові реєстри, форми звітності) – тобто формування системи первинного, поточного та підсумкового обліку за допомогою

комп'ютеризації, а також формування документів аналітичного та управлінського обліку.

Однією із найголовнішою вимогою до ведення бухгалтерського обліку на підприємствах є отримання систематичної, достовірної інформації, що можливо виключно при запровадженні новітніх знань та технологій – інформаційних систем автоматизованого обліку.

Для визначення проблем та перспектив автоматизації бухгалтерського обліку в господарських підприємств та організацій необхідно визначити роль і значення удосконалення ведення бухгалтерського обліку доходів та витрат на підприємстві, складання фінансової звітності з метою раціонального використання фінансових ресурсів та при нагоді перепрофілювання напрямків діяльності, що впливає на порядок ведення бухгалтерського обліку, форми й обсяги подачі звітної інформації, систему внутрішнього і зовнішнього контролю за використанням коштів закладу.

У теперішніх комп'ютерних програмах бухгалтерського обліку можливе використання від 3 до 5 розрізів аналітичного обліку за кожним синтетичним рахунком. Це дає змогу здійснювати ведення аналітичного обліку відповідно до вимог затвердженого плану рахунків та швидко отримувати всю необхідну звітну інформацію з детальним рівнем деталізації, проте не виключає побудови аналітичного обліку і за глибоким ієрархічним принципом, тому розробники програмного забезпечення для здійснення обліку дотримуються концепції, яка передбачає суворе обмеження використання субрахунків і розширення номенклатури аналітичних рахунків [24].

Тому вагоме значення у введенні обліку має вірно обране інформаційне забезпечення. Отже, вибір найкращого відповідного програмного забезпечення господарських підприємств та організацій є важливим завданням.

На сьогодні є у наявності велика кількість різних програмних забезпечень, які господарські підприємства та організації можуть

використовувати для ведення обліку, найвідоміші з них: «1С: Підприємство», «Дебет Плюс», «Ананас», «Своя технологія», «ВС: Бухгалтерія», «Тріа» тощо.

У КНП «ХОГВВ» використовується програма «1С: Підприємство», оскільки у ній наявна інтеграція із стандартними програмними продуктами, такі як, MS Excel, Word. Оскільки продукти MS Excel та Word є стандартами обробки текстової та електронної інформації, це дає змогу передавати інформацію, отриману за допомогою програмного продукту, різним користувачам, тобто інформація, яка отримана за допомогою обраної програми може бути переформатована у інші програмні середовища.

«1С: Підприємство» є системою, яка забезпечує сукупну роботу всіх користувачів в обчислювальній мережі. Кожний користувач може скористатися будь-якою інформацією, до якої він має право доступу для виконання своїх службових обов'язків незалежно від того де, коли і ким дана інформація була внесена в мережу [39].

Функціональні особливості програми спрямовані на комплексну автоматизацію КНП «ХОГВВ», яка здатна вирішувати наступні завдання:

- автоматизації бухгалтерського обліку;
- розрахунку заробітної плати і грошового забезпечення;
- планування і розподілу отриманих коштів;
- облік зобов'язань;
- облік готівкових і безготівкових операцій;
- облік розрахункових операцій з постачальниками та покупцями;
- облік розрахунків з підзвітними особами;
- облік податку на додану вартість (ПДВ);
- облік необоротних активів, запасів і бланків суворої звітності;
- облік валютних операцій;
- формування меморіальних ордерів та головної книги;
- формування регламентованих звітних форм.
- формування і зведення звітів.

Характеризуючи особливості програми «1С: Підприємство», варто зауважити, що це сучасний програмний продукт для автоматизації обліку, в якому враховані вимоги теперішнього законодавства і реальна практика діяльності закладів різної відомчої приналежності [41].

Забезпечення доцільного вибору, впровадження та ефективного використання програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку є пріоритетним шляхом для забезпечення раціоналізації системи бухгалтерського обліку, удосконалення процесу управління та підвищення ефективності діяльності господарських підприємств та організацій загалом [37].

Досягнення такого бажаного результату можливе при умові високого рівня якості програмного забезпечення для автоматизації господарських підприємств та організацій, що обумовлює потребу адекватного обґрунтування, врахування та обов'язкового дотримання компаніями–виробниками таких вимог:

- розробка програми для автоматизації системи бухгалтерського обліку в господарських підприємств та організацій, використання якої дає змогу підвищити рівень якості облікового процесу й ефективності діяльності закладу, шляхом забезпечення дієвого вирішення завдань і реалізації процедур обліку, правильного аналізу діяльності установи та прийняття адекватних управлінських рішень на підставі сформованої фінансово–економічної інформації;

- забезпечення постійного удосконалення існуючих програмних продуктів з урахуванням останніх змін методології обліку та швидкого реагування на зміни законодавства;

- реалізація можливості коригування працівниками закладу системи базових налаштувань (конфігуратора) програмного продукту відповідно до особливостей діяльності конкретного закладу;

- наявність єдиного принципу обробки та систематизації первинних документів, системи внутрішньої документації, формування зведеної документації для господарських підприємств та організацій;
- формування бази даних, що дає змогу швидко отримувати інформацію у електронному та друкованому вигляді для ефективної реалізації процедури обліку, аналізу та контролю діяльності закладу;
- наявність вільного доступу до ресурсів бази оновлення програмного забезпечення автоматизації обліку;
- забезпечення можливості подання та імпортування електронних форм звітності й обміну даними.

Наразі в Україні існують значні перспективи розвитку ІТ-індустрії в розвитку програмних продуктів. В аналітичному бюлетні КМУ зазначено, що Україна увійшла в п'ятірку країн із найвищим рівнем розвитку даної галузі. Крім того, також планується, що темпи зростання вітчизняних комп'ютерних компаній досягнуть 50% на рік. Також варто зауважити, що експорт програмних продуктів в Україні досягнув 6,5 млн. грн., що підтверджує якість напрацювання українських програмістів та розробників [48].

Уряд України ставить пріоритетним напрямком ринок інформаційних технологій, про що свідчить прийняття Закону України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції». Передбачається, що Уряд стимулюватиме фахівців даної галузі працювати інтенсивно для створення нових високоефективних програмних продуктів, це призведе до підвищення конкурентоспроможності нашої вітчизняної продукції на світовому ринку [26].

Теперішній український ринок ІТ продукції має проблему у дороговизні програмного забезпечення, через що більша кількість організацій використовує початкові версії програм, чи подібною низькоякісною продукцією, що є дуже негативним фактором.

Отже, в сучасних умовах трансформації системи бухгалтерського обліку вітчизняних організацій до міжнародної практики та високо розвитку

інформаційних облікових технологій проблема забезпечення ефективного процесу автоматизації облікових процедур господарських підприємств та організацій України потребує реалізації обґрунтованого наукового підходу для її успішного вирішення. На сьогоднішній день основні акценти повинні бути зроблені на:

- стимулюванні українських фахівців ІТ-індустрії до створення якісних продуктів, адаптивних до вимог українського законодавства та які влаштовували самих закладів;

- пристосування програмної продукції до світових стандартів для можливості порівняти якість та швидкість отриманої інформації про надходження і використання власних коштів закладу;

- зниження вартості програмних компонентів для можливості користування програмного продукту будь-якого закладу.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі дипломного дослідження:

- 1 Проаналізовано міжнародний досвід у вітчизняній практиці удосконалення обліку та контролю основних засобів.

- 2 Розглянуто новітні інформаційні технології удосконалення обліку і контролю основних засобів у господарських підприємств та організацій.

- 3 Проаналізовано вітчизняний теперішній розвиток ІТ-індустрії в розробці програмних продуктів для бухгалтерського обліку.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши основний документ П(С)БО 7 «Основні засоби», можна зробити наступні висновки – даний Національний (стандарт) бухгалтерського обліку прийняте не погоджено з іншими нормативними документами практики ведення бухгалтерського обліку в господарських підприємств та організаціях. Підставою у цьому є висновки про неузгодженість механізму та порядку списання основних засобів. Проблемним є і процес нарахування амортизації, оскільки це призводить до збільшення затрат фізичної праці при обліку, і при цьому абсолютно не впливає на кінцеву річну суму вартості основних засобів заладів, а ось віртуальну суму, яка не правильна для аналізу впливає, оскільки процес придбання основних засобів у закладах не такий, як у інших секторах національної економіки.

Проаналізувавши різні методи нарахування, обліку та зменшення сум амортизації на основні засоби в різних секторах національної економіки, вважаю за необхідне ідентифікувати в П(С)БО 7 «Основні засоби» поняття амортизація і знос, а суму нарахованої амортизації ліквідувати відповідно до відпрацьованої практики зменшення суми зносу.

Аналіз основних засобів у господарських підприємствах та організаціях має певну структуру, тонкощі якої впливають на його результат, і, на першому місці необхідно відзначити ступінь фінансування та використання коштів, оскільки збільшення коштів у закладі є основною запорукою ефективної діяльності функціонування. У зв'язу із проведенню аналізу основних засобів у господарських підприємствах та організаціях, можна спрогнозувати рівень необхідності певних видів основних засобів, а також можливості придбання аналогічних їм, в залежності від корисності та ступеня якості.

Достовірна інформація про стан основних засобів у закладі є основним чинником проведення ефективного аналізу. Інвентаризація – це основний метод перевірки достовірності інформації про стан та наявність основних засобів в конкретному закладі, завдяки якій можна прийняти ефективне рішення щодо подальшої зміни структури основних засобів (придбання додаткових, переоснащення, вилучення або продаж неефективних та малоефективних, заміна з удосконаленими технологічними властивостями та інші). В процесі обліку основних засобів господарських підприємств та організаціях необхідно враховувати новітні зміни у законодавстві та швидко адаптовуватись до них. Зміни впливають на необхідність оптимізувати типові форми первинного обліку з проведенням операцій з основними засобами. Належним чином організований внутрішній контроль за дотриманням наведених рекомендацій унеможливить різноманітні маніпуляції з вартістю майна, допоможе запобігти значним порушенням та зменшить рівень притягнень до відповідальності.

На основі проведених досліджень можемо зробити наступні висновки:

1) виникає необхідність чіткішого визначення у нормативних документах вартісну ознаку основних засобів, методикку їх бухгалтерського обліку та розподіл на групи, враховуючи термін їх корисної експлуатації для нарахування амортизації і зносу, оскільки у нормативних документах є певні відмінності, слід також чітко визначити витрати, пов'язані з придбанням, введенням в експлуатацію, податки і платежі, які включаються до вартості основних засобів або відносяться на витрати закладу;

2) запропонована класифікація основних засобів у господарських підприємств та організаціях спрямована на покращення організації бухгалтерського обліку з метою удосконалення управління витратами на створення та утримання основних засобів. Таким чином, можна зробити висновок, що аналіз основних засобів у господарських підприємств та організаціях має свої особливості, оскільки для визначення необхідності закупівлі нових основних засобів потрібно заздалегідь здійснити аналіз

закладу. Ефективний аналіз неможливий без повних та достовірних даних, що пояснює необхідність проведення інвентаризації в разі її відсутності в закладі для підтвердження достовірності даних для прийняття раціональних управлінських рішень у майбутньому, що підтверджує важливість подальшого дослідження.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Закон України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» від 16.10.2012 № 5450–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5450-17> (дата звернення: 30.10.2021)

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV (редакція від 01.07.2021 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

3. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 №291 (редакція від 10.08.2021 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

5. Наказ МФУ від 30.09.2003 № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» (редакція від 14.01.2020 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>.

6. Наказ МФУ від 10.08.2021 «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» (редакція від 10.08.2021 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

7. Податковий Кодекс України (редакція від 21.11.2021 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

8. Александров В. Т., Планування, облік, звітність, контроль у господарських підприємствах та організаціях/О. І. Ворона, П. К. Германчук, О. І. Назарчук, П. Г. Петрашко, С. М. Рубльова, І. Б. Стефаник, Н. І. Сушко, О. О. Че-чуліна // – К.: НВП «АВТ», 2018. – 528 с. (Інтегрований навчально-атестаційний комплекс).

9. Атамас П.Й. Основи обліку у господарських підприємствах та організаціях: Навч. посібник. / П.Й. Атамас – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 288 с.

10. Бондар М. І. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування / М. І. Бондар, В. В. Бабіч // Вісник ЖДТУ. – № 1 (55). – 2018. – С. 33-34.

11. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у господарських підприємствах та організаціях: навчальний посібник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2017. – 470 с.

12. Бутинець Ф.Ф. Організація Бухгалтерського обліку: Підручник / Ф.Ф. Бутинець, С.М. Лайчук, О.В. Олійник; За ред. Ф.Ф. Бутинця. - 3-тє видання, доп. і перер. Житомир: Рута, 2019. - 592 с.

13. Бутинця Ф.Ф. Бухгалтерський обліку у господарських підприємствах та організаціях: Навч. посібник / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. — Житомир: ПП “Рута”, 2018. – 448 с.

14. Вербило О.Ф. Бухгалтерський облік у господарських підприємствах та організаціях: Навч. посібник. / О.Ф. Вербило, Т.П. Кондрицька – К.: Нац. аграрний університет, 2017. – 295 с.

15. Газета «Все про бухгалтерський облік»: 2019 – №1-85, 2015 – № 1-88, 2016 – т № 1-20

16. Голов С.Л. Концепції амортизації та їх вплив на облік і управління в сучасних умовах // Бухгалтерський облік і аудит, 2019, №8, с.180

17. ГоловКРУ: Практичні рекомендації щодо проведення ревізії фінансовогосподарської діяльності закладу (з окремих питань програми) № 9 від 02.06.2019 р.

18. Городянська Л.В. Амортизація: функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку амортизації // Актуальні проблеми економіки, 2017, №2, с.256
19. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: [прийнято Верховною Радою України 16.01.2003 № 436-4 р.; (редакція від 06.10.2021)– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 29.10.2021)
20. Грабенко, Л. О. Відмінності бухгалтерського та податкового обліку основних засобів у комунальних закладах – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe (дата звернення: 28.10.2021)
21. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у господарських підприємствах та організаціях: Навч. посібник. – / Р.Т. Джога К.: КНЕУ, 2016. – 250 с.
22. Джога, Р. Т. Облік у господарських підприємствах та організаціях [Текст]: [підручник] / Джога Р. Т., Сінельник Л. М., Дунаєва М. В.; за заг. ред. проф. Р. Т. Джоги. – Київ: КНЕУ, 2018. – 480 с.
23. Євтушенко С.М. Амортизація основних засобів у системі бухгалтерського обліку. Автореферат, дисертація кандидата економічних наук - Національний науковий центр та інститут / С. М. Євтушенк - К., 2019, 43 с.
24. Заїнчковський Т.М. Облік у господарських підприємствах та організаціях: Навч. посібник / За заг. ред. О.А. Заїнчковського та Т.М. Сторожук – Ірпінь: Академія ДПС України, 2018. – 535 с.
26. Інформаційно-аналітичний бюлетень КМУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://info-kmu.com.ua/>
27. Калюга Є.В. Нормативно-правове регулювання / Є.В. Калюга // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2019. – Вип. 179(2). – С. 63-69.
28. Карпишин, Н. І. Дискусійні питання теорії кошторисного фінансування //Реформування фінансово-кредитної системи і стимулювання

економічного зростання: Матеріали міжнар. наук.-прак. конф.: Тези доп. (4– 5 червня 2015 р.) / Відпред. Р. А. Слав'юк. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2016. – С. 327–329.

29. Касьянова, В.О. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку / В.О. Касьянова // Економічний вісник Донбасу. – 2018. – № 2. – С. 92–94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvd_2013_2_21.pdf (дата звернення: 28.10.2021)

30. Кладницька, Т.А., Основні напрямки реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності/ Кладницька, Т.А. // Економічні науки, Вісник Хмельницького національного університету – 2018. – № 6, с.134-135 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 28.10.2021)

31. Крута Л. Новий бухоблік основних засобів та інших необоротних активів: розбираємо типові ситуації / Л. Крута // Бухгалтерія: бюджет. – 2019. – № 10 (167). – С. 15-20.

32. Левицька С. О. Облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.06.14 / С. О. Левицька. – К.: Київ. нац. екон. ун-т., 2018. – 31 с.

33. Левицька С.О. Економічна сутність дефініцій використання ресурсів: витрати, видатки, затрати / С.О. Левицька, Л.В. Лук'янчук // <http://nuwm.rv.ua>

34. Лемішковський В.І. Комунальні заклади: бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник / За ред. В. І. Лемішковського. – 2-е вид., доп. і перероб. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «Інтелект+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2018. – 1347 с.

35. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. / О.В. Лишиленко - Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2017.- 527 с.

36. Лучко М. Р. Організація інформаційних систем і технологій обліку: навч. посібн. / М. Р. Лучко, М. Н. Хорунжак. – Тернопіль: Стародубець В. О., 2016. – 17 с.
37. Матвеева В.С. Все про облік та оподаткування господарських підприємств та організацій. / В.С. Матвеева, С.Н. Замазій – Х.: Фактор, 2018. – 627 с.
38. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 р. № 11.
39. Мисака Г.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. / Г.В. Мисака, В.М. Шарманська -К.:Центр учбової літератури, 2019, с. 217.
40. Орлова В. К. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. 2-ге видання. / В.К. Орлова, В.І. Савич - Центр навчальної літератури, 2017.
41. Офіційний сайт «1С: Підприємство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://1c.ru/rus/products/1c/predpr/bbo5.htm> (дата звернення: 30.10.2021)
42. Панкевич Л. В. Бухгалтерський облік/ Л. В. Панкевич. – Львів: Аверс, 2017. – 316 с.
43. Партин Г.О. Бухгалтерський облік основи теорії та практики. Навчальний посібник / Г.О. Партин - Київ «Знання» 2015р.- 9 с.
44. Петрашко П.Г. та ін. Казначейська справа. – У 2-х т. / П.Г. Петрашко – К.: НВП “АВТ”, 2018. – 29 с.
45. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818.
46. Сабко В.В. «Бухгалтерський облік» Навч. посіб. 2-ге видавн. / В.В. Сабко - Київ 2016 р.
47. Сахарцева И.И., Романенко Т. П. Бухгалтерский учет организаций: Учеб. пособие. / И.И. Сахарцева – К.: Кон-дор. – 2018. – 89 с.

48. Свірко С. В. Бухгалтерський облік в господарських підприємств та організаціях: монографія / С. В. Свірко. – К.: КНЕУ, 2018. – 387 с.
49. Свірко С.В. Бухгалтерський облік і прийняття рішень у організаціях. / С.В. Свірко – К.: КНЕУ, 2019.
50. Свірко С.В. Бухгалтерський облік: методологія та організація [Текст]: Монографія / С.В. Свірко. – К.: КНЕУ, 2018. – 174 с.
51. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. / С.В. Свірко – К.: КНЕУ, 2016. – 138 с.
52. Скалюк Р. Забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Україні / Р. Скалюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Vtneu_2015_1_12.pdf (дата звернення: 27.10.2021)
53. Сопко В.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. / В.В. Сопко - К.: КНЕУ, 2017.
54. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки, затверджена постановою КМУ від 16.01.2007 р. № 34.
55. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 січ. 2011 р. за № 34
56. Сушко, Д. С. Застосування комп'ютерних технологій у ході проведення аудиту балансу/ Д. С.Сушко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2019. – №1 (74). –С. 104-107.
57. Теоритичні основи та практика Бухгалтерського обліку: Частина 2: Навч. посібник. - Х.: Одісей, 2017. – 237 с.
58. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності / Н.М. Ткаченко - К. «А.С.К.», 2019. - 57 с.
59. Ткаченко Н.М. Бухгалтерській фінансовий облік. Оподаткування і звітність, підручник / Н.М. Ткаченко - Київ, Алерта, 2018 р., 1 видання.

60. Ткаченко Т.І. Звітність організацій/ Т. І. Ткаченко – К.: КНЕУ, 2015. – 112 с.
61. Хорунжак Н. М. Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку у господарських підприємств та організаціях/ Н. М. Хорунжак, С. В. Сисюк // Економіка і регіон. – 2019. – № 2 (74). – С. 49-51.
62. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник [Текст] / Ю. С. ЦалЦалко, Ю. Ю. Мороз, Л. А. Суліменко; Житомир. нац. агроєкол. ун-т. - 5-те вид., доповн. – Житомир: Рута, 2019. – 63 с.
63. Чумакова, І. Реформування контролю як функції управління фінансами [Текст] / І. Чумакова // Формування інформаційного потенціалу бухгалтерського обліку, контроль, аналіз та аудит в умовах глобальних економічних змін: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 18-19 квітня 2013 р. ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський. – С. 341-342.
64. Шара О. І. Забезпечення якості обліку в умовах використання інформаційних технологій / О. І. Шара // Вісник Хмельницького національного університету. – 2018. – № 3. – Т. 3. – с. 57–63.
65. Шара, Є. Ю. Бухгалтерський облік в господарських підприємств та організаціях [Текст]: навч. посіб. / Є. Ю. Шара, О. М. Андрієнко, Л. І. Жидєєва. – Київ: Центр учбової л-ри, 2018. – 198 с.
66. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / В.Г. Швець - К.: Знання-Прес, 2019. - 27 с.
67. Шевченко, С. О. Особливості відображення в обліку операцій з необоротними активами господарських підприємств та організаціях [Текст] / С. О. Шевченко // Актуальні проблеми сучасної науки. – 2018. – № 2. – с. 31.
68. Щирська, О. В. Економічна сутність і бухгалтерське визначення амортизації / О.В. Щирська // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – № 2. – с. 64–67.